

ergo figere domicilium in loco exsto sanctus Rex David potuit? Respondet idem: Quamquam Amalecitis succenderunt eam, ut tota periret incendio, tamen non expectaverunt ibi, quousque tota exusta foret; David autem veniens, nondum illa plane exusta, flammam extinxit, et vel servavit ab incendio domum habitationi commodam, vel ambulatam aliquam instauravit, quod enim non totus deflagrasset locus, fecit, ut animum ad illius reedificationem adiecet. Tale quid dico in causam presentem. Quamdiu aliquis non omnino perit, quamdiu spiritum ducit, non est, quod desperet, aut animo cadat, est enim remedium reliquum, est, quo recuperare virtutes, redire in gratiam cum Deo possit, et donec spirat, sperare bene de optimo Domino debet. ABULENSIS, in lib. II, Reg. c. 1.

Cum mortem Ismaelis narrasset Moyses, ait: *Appositus est ad populum suum; qua loquendi formula quidam Expositores pie colligunt, Ismaelem consecutum beatitudinem. In hac sententia sunt Nicolaus Lyranus, Alphonsus Tostatus, Pererius Guillelmus Eboracensis, Hugo Cardinalis, Joannes Ferus, et nonnulli alii. Tostati paraphrasis in ea verba sic habet: Appositus est ad populum suum, id est, ductus est ad lymbum Abrahæ, in quo erat totus populus civitatis Dei, adventum promissi Messie expectans. Lyranus quoque his affinia scribit, inquit: Decessit in gratia et amicitia sui Conditoris Ismael. Roboratur tali exemplo ignavia quorundam peccatorum, et pusillanimitas, ut nemo desperet, sed omnes de immensa Dei bonitate bene sperent; quantumvis enim perdit flagitiosus quispiam sit, si se, ut debet, disponat, (quod cum divina gratie ope non est difficile) semper apertas divine clementie fores invenit, atque in eis Dominum, qui passis brachiis illum præstoletur, ut indulgentissimi pectoris pietissimo sinu excipiat. De Ismaele Angelus Agari matri hæc dixit, et prædixit: « Hic erit ferus homo barbarisque et agrestibus moribus. » GEN. c. XVI, 42. Vix dum duodenis, quando idololatriæ magisterium exercebat, ludus enim, quo cum fratre suo ludebat, non fuit alius, quam quod deastrum simulacra fingebat, et ad eorum cultum innocentem Isaacum instituebat. Sic Abulensis, Lyranus, Paulus Burgensis, et alii. Quamquam res ita se haberet, et a puero tam immanibus deditus flagitiis Ismael, invenit nihilominus portam veniæ,*

et locum vere penitentiae, decessitque in gratia, et nunc fruitur Deo, æternumque fruatur. Quam ergo desperationis suæ excusationem inveniet, aut quare culpam suam adumbrabit peccator, si tale habens propositum exemplum, spem tamen abiecerit, fiduciaque a se abdicarit? Ibidem.

Homo quidam descendebat ab Jerusalem in Jericho, et incidit in latrones, qui etiam despoliaverunt eum, et plagis impositis abierunt, semivivo relicto. LUC. x, 30. Ita Dominus, apud S. Lucam. Theophylactus plurimum admiratur, quod ii latrones, cum et tantam haberent tum ferociendi occasionem, tum libidinem, miserum viatorem semivivum reliquerunt. Nam qui punctim, cæsimque illum invadebant, non potuerunt suam tam urbane moderari crudelitatem, neque sic armorum gubernare ictus, ut non nisi ad vitæ medietatem adimendam pervenirent. Cur non prorsus tota vita exierant infelicem illum, qui tam immanium sciarum incurrit insidias? Hic homo, qui Hierosolymis (que visio pacis dicitur) Jericho (que idem est, quod *mutatio hanc*) petiit, figura est peccatoris illius, qui e gratiæ felici ac sublimi gradu, in culpe statum miserum descendens, in manus Dæmoniorum incidit, a quibus animæ opibus omnibus nudatus, etiam multis efferate vulneribus oneratur. Ita exponunt venerabilis Simon de Cassia, Dionysius Carthusianus, Gagneus, Guido Carmelita, Stella, et alii plures, quos et longum et otiosum esset recensere. Ex his jam dubitatio, quomodo semivivus relictus fuit, qui in illorum tam crudelium grassatorum sevas manus incidit? Respondet Theophylactus, quod parte sui altera confectus vulneribus, altera vivus relictus fertur hic homo, id factum, ut indicio esset, quod non omnino desperata erat humana natura, atque ut intelligeremus, quantisvis flagitiorum vulneribus sauciatur anima, non desperandam ejus vitam, ut cui vitæ pars aliqua semper maneat reliqua, et manere locum veniæ, donec vitæ quidpiam superest, et quamdiu anima in carne agit, spem de illius salute instauranda non abjiciendam. Nam si homo se, ut debet, disponat, et quibus potest viribus conetur, sanabitur, vitæque illi tota redibit, et veniam inveniet, cui tam viva plurimorum perditissimorum hominum proposita sunt exempla, eorum, qui superi Medici pharmacis bene usi, e strato lethali infirmi-

tatum suarum exsurrexerunt, tantamque incoluitatem sunt consecuti, quantas non fuerit morbus, a quo convalescerunt. Nam ut quidam peccando misere convulneratus, atque ob id bonus artis bene sperandi Magister aiebat: « Ubi abundavit delictum superabundavit et gratia. » ROM. v, 20, hoc est, quamquam nonnullis hominibus peccatum plurima inflixerit vulnera, accedens tamen misericordia, et post culpas ingressa, tantis eorum animas cumulavit gratiis, ut indulgentiarum multitudo numerum plagarum magnum in modum superaret. Confortetur ergo animo peccator, ut qui Deum habeat, in cujus pietissimis visceribus omne peccatum invenit remissionem, omnis noxa suam veniam.

DETRACTIO.

QUOD ESSENTIAM.

DEFINITIO. — Est aliene famæ injusta denigratio. Unde S. Antonius interrogatus, quid sit detractio? respondit: Est omnis sermo malus, quem non audeat quis presentem eo, de quo loquitur, proferre. BREX. in Phœt. c. xv. Pallad. c. XIX, 15.

DIVISIO. — Dividi potest in Detractionem loquendo et audiendo factam; his enim binis modis, juxta communem Theologorum sententiam, fieri solet detractio; unde S. Bernardus ait: Detrahere aut audire detrahentem, quid horum damnabilius non facile dixerim. S. BERN. I. II. de Consid.

ACTUS. — *Falsam alicui crimen affingere. Vero crimini falsam circumstantiam, vel argumentum adijcere.*

Vere commissum crimen, sed occultum, alteri nescienti aperire.

Factum alicujus male interpretari, v. g. dicere, id ex superbia, hypocrisis aut alia mala intentione patratum esse; quibus quatuor modis directe detractio fieri dicitur, ut indicant sequentes versus:

Si falsa imponis cui crimina; vera vel ange;
Delegis occultum; censes benefacta sinistro;
Directe Fratris dicitis lædere famam.

Negare bonam alterius, vel absolute vel cum tali modo proferendi, ut prudenter in dubium revocari possit, et vituperari potius, quam laudari quis censeatur.

Silere bonum proximi, quando manifestari

oporteret. Quod iterum vel nudo silentio, vel gestibus etiam adjunctis, v. g. contractione humerorum, capillis abnutu, aut oculorum conclusione fieri potest.

Minuere meritum alterius, dicendo, v. g. non esse tam magnam doctrinam, sanctitatem aut aliud proximi bonum, quantum vulgo deprædicatur.

Vitiose laudare alium; scilicet per ironiam aut alium similem modum; quibus quatuor modis indirecte fieri dicitur detractio, ut itidem sequentes versus indicant:

Si bona forte neges; sileas ea, dicere quando
Deberes; minus meritum; aut laudes vitiose,
Iis indirecte sociorum fama fugatur.

Audire alios detrahentes, et non corrigere, cum posset et deberet.

Dum aliis detrahatur gaudere, et cum complacencia talibus detractionibus aures præbere.

Inducere alios ad detrahendum, vel directe, eos alliciendo variis questionibus; vel facilem nimis auditum detrahentibus præbendo. Quibus modis audiendo detractio perficitur, ut sequentes versus ostendunt.

Si faciles famam lædendi porrigis aures;
Aut placeas infamans; aut ipsemet allicis illum.
Auditio efficitur detractio pessima solo.

EX S. SCRIPTURA.

QUALITAS. — Diis non detrahes, et Principi populi tui non maledices. ECCL. XXII, 13.

Audisti verbum adversus proximum tuum? Commoriatur in te fidens, quoniam non te dirumpet. ECCL. XIX, 10.

Detrahentem secreto proximo suo hunc persequar. PS. c. 5.

Remove a te os pravum, et labia detrahentia sint procul a te. ECCL. X, 20.

Non maledices surdo, nec coram cæco pones offendiculum; sed timebis Dominum Deum tuum. PROV. IV, 24.

In cogitatione tua Regi ne detrahas, et in cubiculo secreti tui ne maledixeris diviti, quia et aves celi portabunt vocem tuam, et qui habet pennas annuntiabit sententiam. LIV. XIX, 14.

Timeo, ne forte contentiones, etc. et detractiones sint inter vos. II. COR. XII, 13.

Sepi aures tuas spicis, et linguam nequam noli audire, et ori tuo facio ostia et seras auribus tuis. ECCL. XXVIII, 28.

DAMNUM. — Susurratori odium, et inimicitia, et contumelia. ECCL. V, 11.

Si mordeat serpens in silentio, nihil minus habet, qui occulte detrahit. *Ibid.* v. 11.
Abominatio omnium detractor. *Prov.* xxiv, 9.

Detractores Deo odibiles. *Rom.* 1. 30.
Cum detractoribus ne commiscearis, quoniam repente consurget perditio eorum. *Prov.* xxiv, 21.

Si invicem mordetis et comedetis, videte, ne ab invicem consumamini. *Gal.* v, 15.

Sepulchrum patens est guttur eorum, linguis suis dolose agebant, venenum aspidum sub labiis eorum. *Ps.* xlii, 3.

A detractioe parcite lingue, quoniam sermo obscurus in vacuum non ibit. *Sar.* 1. 11.

Molliti sunt sermones ejus super oleum, et ipsi sunt jacula. *Ps.* liv, 22.

Filii hominum, dentes eorum arma et sagittæ, et lingua eorum gladius acutus. *Ps.* lvi, 11.

Aecerunt linguam suam sicut serpentis. Venenum aspidum sub labiis eorum. *Ps.* cxxxix, 4.

Serpentes genimina viperarum, quomodo fugietis a iudicio gehennæ? *Matth.* xxiii, 33.

EX SS. PATRIBUS ET DOCTORIBUS.

QUALITAS.—Pauci admodum sunt, qui huic vitio renuntiant, raroque invenies, qui ita vitam suam irreprehensibilem exhibere velint, ut non libenter reprehendant alienam; tantaque mali hujus libido mentes hominum invasit, ut etiam, qui procul ab aliis vitiis recesserunt, in istud tamen, quasi in extremum laqueum incidant. *S. Paul.* ad *Cæliantium*.

Omnino proditorem se noverit, si quis forte, quod absit, vitia qualibet in hanc domum conatur inducere, et templum Dei speluncam facere Dæmoniorum. *S. Bern.* de *Deo.* *Eccle.*

Hoc vero magis ridiculum est, quod, cum aliquid arcuam dixerint, rogant audientem, et adjurant, ne cuiquam alteri amplius dicat, hinc declarantes, quod rem reprehensione dignam commiserunt. Si enim illum, ut nemini dicat, rogas; multo magis te priorem huic dicere non oportebat. *S. Chrys.* *hom.* iii, ad *Popul.*

Non solum ille reus est, qui falsum de alio profert, sed et is, qui cito aures criminibus præbet. *S. Isidor.* de *Summ.* *Bon.*

Os detractoris aquimarinum est Diaboli,

quod non lustralem et sacram, sed sordidissimam detractoris aquam continet. *Gul.*

PERALDUS apud *Drex.* in *Phæt.* c. xvii, § 1.
Si vultu hilari audis detrahentem, tu illi das fomitem detrahendi; ille ignem excoquit, tu substernis ignarium. Quod si facie subtristi et aversa detractorem audias, discet ille non libenter dicere, quod didicerit non libenter audiri. Sin aliter agis, ostendis te illius, cui detrahitur, falsum fratrem, aut timidum amicum esse. *S. Hier.* *lb.* § 4.

Sedens adversus fratrem tuum loquebaris. Per quæ verba Propheta ostendere voluit, quod non transitorie detraxerit, nec ei surreptum sit, ut male de proximo loqueretur; sedens, id est, ex otio, quasi ex hoc vacans, ut derogaret proximo suo. *S. Aug.* in *append.* de *Div.* s. xlii.

Calcaneus est inferior pars corporis, et quæ sæpius est in luto; et detractores non digniora, non meritorum et operum sanctorum laudes considerant, sed infirmiora, et quæ defectuosa videntur in homine, ut mordeant ad modum serpentis, cui dictum est: Tu insidiaberis calcaneo ejus. *Vinc. Belyacensis,* in *Mor.* t. III, l. III, d. III.

Ad condemnandum cæteros omne vite nostræ tempus absumimus, a quo vitio neque Monachum ullum facile invenias liberum. *S. Chrys.* de *Compunct.* *cordis,* l. I.

Hoc specialiter vitio periclitatur totum humanum genus. *S. Th.* III, q. lxxiii, a. 2.

Maxima pars generis humani, indiscreto iudicio ad reprehendendum prompta et parata esse probatur, cum tamen non ita se velit ab aliis judicari, quomodo vult alios judicare? Propter hoc Scriptura divina admonet, dicens: Priusquam interrogas, ne vituperes quemquam. *S. Aug.* *ser.* cxi, de *Temp.*

Odibilis est detractor, quia videlicet es faculentus, plenus spurcicia; fraudulentus, plenus versutia; virulentus, plenus nequitia; truculentus, plenus sævitia. Detractor est fœculentus, id est, fecibus plenus et immundus, quia scilicet in immunditiis conversatur, de immunditiis loquitur, immunditiis pascitur aliorum. *Belyac.* l. c.

Alia quidem peccata, licet causas habeant a ratione alienas, habent tamen excusationem, utpote scortator libidinem explet, fur paupertatem, homicida iracundiam sedat; maledicus nullam potest excusationem afferre. Quam enim, quæso, pecuniarum copiam acquirit? Quam libidinem explet? Nihil aliud est, quam invidiæ materia, qui nulla

suppetit justa causa, nec injusta, propterea nulla venia digna censetur. *S. Chrys.* *hom.* III, de *Prophet.* *obscur.*

Detractio est locutio ex invidia bona aliorum denigrans. *Hugo.*

Detractio est venenum amicitie. *S. Aug.* de *Amicit.* c. xlii.

Lingua detractoria vipera est. *S. Bern.* de *tripl.* *Custod.* ser. II.

DAMNUM.—An non et ipse moritur, qui venenum bibit, quod ei malesuada detractoris lingua propinat, siquidem furtim ei dilectionis vita subtrahitur, et dum nescit, paulatim in eo fraterna charitas frigescit? Auditurus est forsitan etiam ipse, cui detrahitur; undique enim verba volant, et multorum prius ora sermo pertransiens, difficile fieri potest, qui singulorum creverit linguæ, et quasi jam profectus referatur eadem, ad cuius spectat offensam. *S. Bern.* *serm.* de *tripl.* *Custodia.*

Hæc cum Mariam Moysis quoque sororem attingisset veneno suo, leprosam eam confestim reddidit, ac vicissim Domini iracundiam et furorem adversus eam induxit. Hæc et universas domos subvertit, et pacatas ad bellum excitat; hæc et pulchræ pacis vincula dissolvit, et magnæ charitatis nodum diffringit; hæc et a divinis mandatis abductum hominem, legem transgredi docet, et a Dei amicitia avulsam procul a veritate detorquet. *S. Chrys.* in *Ps.* c.

Omnis, qui detrahit, primum quidem se ipsum prodit vacuum charitate; deinde quid aliud detrahendo intendit, nisi ut is, cui detrahit, veniat in odium vel contemptum ipsis, apud quos detrahit. Ferit ergo charitatem in omnibus, qui se audiunt, lingua maledica, et quantum in se est, necat funditus et extinguit; non solum autem, sed et in absentibus universis, ad quos volans verbum forte per eos, qui presentes sunt, pervenire contigerit. *S. Bern.* *serm.* xxiv, in *Can.*

Omnis aversantur maledicum, ut eum, qui lutum redoleat, ut hirundinem, quæ sanguine, et scarabæum, qui stercore, alienis malis aluntur. *S. Chrys.* in *Ps.* xlix.

Inter omnia illa, quæ de corde exeunt et de ore procedunt, hominem, immo totum mundum inquinantia, sunt execranda detractioes. *S. Bernardin.* to. II, *serm.* xxix, *art.* I, c. I.

Peccata in proximum tanto sunt graviora, quanto majus nocumentum inferunt ei;

cum ergo per detractioem unus auferat alteri bonum nomen, et lædat eum in fama, faciatur eum aliis contemplabilem atque despectum, ideo magis peccat, quam fur, qui exteriorem tollit substantiam, quia bona fama est præstantior. *Dyox. Carthus.* in *ep.* viii.

Qui detractioe studet, Diabolo servit. Grave malum, turbulentus daemon est detractio. Ex ea odia pullulant, jurgia conflantur, dissidia ortum trahunt, suspiciones malæ preocantur; sine ulla causa hostem reddit, qui paulo amicus erat: universas domos subvertit; et pacatas domos ad bellum excitat; pulchræ pacis vincula dissolvit; magnæ charitatis nodum infringit.

Quid aliud detrahentes faciunt, nisi quod in pulvere sufflant et in oculos suos terram excitant, ut, unde pulvis detractiois perflaverit, minus inde veritatis detraetur. *S. Greg.* *hom.* in *Ex.*

Cave ne aut linguam, aut aures habeas prurientes, id est, ne aut ipse alii detrahas, aut alios audias detrahentes. Parce a detractioe lingue, custodi sermones tuos, et scito, quia per cuncta, quæ de aliis loqueris, tua conscientia judicaris, et in his ipse deprehenderis, quæ in aliis arguebas. *S. Hier.* *ep.* II.

Fugiamus, dilecti, fugiamus detractioes, docti, quod est totum Satanicum barathrum insidiarum ejus hæc insessio. Ut enim nostra negligamus, et graviore nobis reatus constitutumus, in hanc nos consuetudinem Diabolus duxit. *S. Chrys.* *hom.* III.

Pejor est detractio in magni nominis viro, quam in plebeis. *S. Aug.* *sup.* *Ps.* xlix.

Detrahentes in terram insufflant, et pulverem in oculos suos mittant. *S. Greg.* in *Registr.*

FUGA.—Si hæc in nobis esset diligentia, ne passim obtrectatoribus non crederemus, jam omnes detrahere timerent, ne non tam alios, quam se ipsos viles detrahendo facerent. Sed hoc ideo malum celebre est, idcirco in multis fervet hoc vitium, quia pene ab omnibus libenter auditur. *S. Hier.* l. II, *ep.* xix.

Qui detractorem minime admittit, tum se ipsum immani hujusmodi peccato liberat, tum detractorem hæc ratione ab iniqua proximi accusatione dimovet, tum eum etiam, qui accusatur, crimine liberat, ac denique pacis arbiter et amicitie dux existit, dum obtrectatoris animum et voluntatem odit, ac delestatur. *S. Chrys.* in *Ps.* c.

Eliminemus omnem ex ore nostro detractio- nem, scientes, quod, eisi cinerem comedamus, nulla nobis aspera vita hujus utilitas proderit, nisi a detractioe abstinemus; non enim que intrant per os, coinquant hominem, sed que exeunt ex ore; si quis, te pretereunte, stercus moveat, nonne (quæso) hoc facientem convitio et contame- lia afficeret? Hoc fac et erga detractores; non enim sic commotum stercus illum fetorem suscipientem cerebri membranam percillit, sicut aliena peccata excussa, et vita impura prodiva audientium animos contristare et conturbare solent. Idem, tom. II, hom. III, ad *Populum*.

Cave, ne ipse detrahas aliis, aut alios audias detrahentes; non minus auribus, quam lingua fugias detractioem; nam detractor, dum te videt non libenter audire, non facile potest detrahere. S. HIER. *Epist. ad Heb.*

EXEMPLA CATHOLICA EXTERNA.

QUALITAS. — Magnus detractor Religioso- rum et aliorum mortuus cum esset, post multos annos, aperto sepulchro, totum corpus computruisse repertum est, præter lin- guam, quam tam pestilentem vermes rodere horruerunt. *Discipul. serm. xci, Dom. IV, post Pent.*

Alcanæ in Hispania, vir nobilis Alphonso de Castro, Franciscano, dixit, se in honorato consensu jactasse matronam Aulæ principem a se corruptam, et id falso se commentum. Cui alter dixit: Domine, casus tuus est insana- bilis; actum est de salute tua. Stetit attonitus nobilis, et diu noctinque secum hoc ora- culum revolvebat, donec Salmantica in P. Franciscum de Victoria, Dominicicum, in- cidit, qui eum ultro allocutus, meroris causam elicit; cumque ei diceret, si coram isdem dicta retractaret, posse eum salvari, nec alia opus esse penitentia (obtulerat enim se ad omnem aliam penitentiam) negavit alter, se id facturum; tunc Sacerdos ei assertit, vera P. Alphonsum dixisse. *ENGELG. Dom. VIII, post Pent.*

FECA. — S. Propheta David de se ipso fa- tetur, quantopere hoc vitium fugerit, dum ait: Detrahentem secreto proximo suo hinc persequebar. *Psal c, 3.*

S. Augustinus, ut convivas suos a super-

fluis et noxiis fabulis et detractioibus sese abstinere debere admoneret, hoc dystichum supra mensam habebat:

Quisquis amat dietis absentum rodere vitam,
Hanc mensam vitiam noverit esse sibi.

Hosque versus tam accurate observari cura- vit, ut aliquando familiarissimis quibusdam Episcopis perperam de aliis loquentibus com- motus diceret, aut delendos esse hos versus, aut se de mensa surrecturum. *POSSIDEN. in Vita c. xxii.*

S. Franc. Seraphicus, cum quidam e suis domesticis multa in alium ore temerario diceret, Vicario suo dixit: Surge, Pater, et rem bene discute. Quod si accusatus sit in- sons, ita puni accusatore, ut omnibus sit exemplo, sentiatque se puniri. Immo puta- bat, vestem religiosam ei detrahendam, quisquis alteri hoc famæ palliolum subtra- xisset, ut, quod ille aliis, hoc alii facerent illi, eaque ratione detractor ad restituendam famam adigeretur. S. BONAV. in *Vita c. VIII, § 4.*

S. Joannes Eleemosynarius etiam publice peccatores taxari vetabat, quia fieri potest, ut peccatum penitendo deleverit, atque adeo iniquum sit, ut id ab homine petulanter exprobraret, quod ab ipso Deo jam fuit condonatum. *FABER, in conc. 1, Dom. VIII, post Pent. n. 3.* Idem, si quem ob- trectantem audiisset, mox admonuit, et in alios sermones deduxit. Si pergerit alter, tacebat quidem Joannes, sed nomen ejus notabat, et, colloquio finito, ei, qui a cubiculis erat, præcipiebat, ut talem hominem amplius non intromitteret. *DREXEL. in Phaet. c. XVIII, § 2.*

Thomas Morus, Angliæ Cancellarius, cum alios falcem in alienam famam mittere ad- verteret, mox sermonem alio convertere con-atus dixit: Quivis, quod vult, sentiat et dicat, ego aio hanc domum bene structam esse, et bonum fuisse magistrum, qui eam extruxit. *Ibid. § 6.*

Machetes senex id gratiæ a Deo impetra- vit, ut quoties de rebus divinis loquentibus audiebat, nunquam obdormisceret; si vero detractorii, aut alii inutilis, aut noxiis ser- mones insisterentur, mox in somnum la- beretur. *Ibidem.*

Constantinus Magnus dicere solebat, se si Præsulem publice peccantem videret, pa- lidamento suo facti infamiam opturum. *BARON. tom. III, ad an. 325.*

Christus Salvator noster omnes operatio- nes ad nostram ordinans eruditionem, in hæc singularissimè materia nobis notabilem post se reliquit exemplorum vestigia, ut discamus maxima cum cautela de proximis sermocinari, et non nisi urgente necessitate, eorum peccata manifestare. Peccatricem conversuram Samaritanam, omnes simul Apostolos, licet unus eorum suffecisset, in urbem misit ad victui necessaria compa- randa, ne coram iis manifestare compelleretur mulierecula flagitia. In horto Gethsemani quid convenientius videri poterat, quam ut eodem Apostolos in sua conservasset socie- tate, non ut ab auxiliatoribus haberet opem, sed ut imitatoribus patientiæ, benignitatis, fortitudinis, inque tyrannorum persecutio- nibus, quibus Magistri in caelos ascensionem exponendi erant, constantiæ præberent exemplum? Et nihilominus, ubi vix armata ingruerat cohors, nihil adeo sibi cordi in- duxit, quam ut ei præciperet: « Si me qua- ritis, sinite hos abire; » sciens namque eorum pusillanimitatem, qui omnes relicto eo fugerunt, anticipare ipsorum reputatio, et honori consulere intendebat. *MANSI, disc. IV, n. 5.*

S. Joseph Virginem Sponsam suam, gra- vidam conspiciens, neque originem rei gestæ, dignoscens, tam ab omni suspitione sinistra, quam quocumque diffidentia verbo in conjugem suam abstinens, quantum cre- ditis Deo præstiterit obsequium? Adeo co- lum in heroico isto actu sibi complacuit, ut Angelum Josepho destinavit, qui ei pregnationis panderet mysterium. Unde S. Hiero- nymus inquit: Blandientis affectu ei per somnium Angelus loquitur, ut justitiam silentii comprobaret. Angelus amorosis ver- bis hoc gratissimum Deo commendavit si- lentium blandientis affectu; incomprehen- sibile namque amoris et benevolentia divina luerum conciliat, alienæ occultatio imper- fectionis. Non S. Anna, non S. Joachimo, Mariae genitoribus quidquam conquestus est, ne per unbram quidem suas iis imagi- nationes, cogitatusque revelavit, quia Dei amore flagrabat. *Ibidem.*

Deus ipse, prout considerat S. Damianus, a nobis offensus, culpas quidem nostras in severissima ponderat trifina, ast ignomi- niam, severumque, quale merito intelligere poterat coram universo mundo, supplicium abscondit, nosque tolerat, ut, quantum est ex parte ejus, omnia in occulto lateant, us-

que ad extremum diem judicii, quando illu- minabit abscondita tenebrarum. Immo dum ad indulgentiam consequendam, spontaneam nostrorum scelerum exigit confessio- nem, hæc inviolabili potentia Sacramen- talis sigillo munivit. *Ibidem, n. 8.*

Joannes Rho de Joanne Avila, magno hujus sæculi vite spiritualis Magistro, hæc refert. Cum ab omni detractioe quam plu- rimum abhorrebat; tum si (quod sæpius- cule domestica in fabulatione fieri videmus) aliena fama vellicaretur, statim adducto supercilio, manu mensam, scilicet pulsans: Nos vero, aichat, nostra curemus, homini- que huic triginta dies tribuamus, ut se ad defensionem comparare possit; tum judicio licebit experiri. *RHO, Var. Hist. lib. IV, c. III, § 1.*

Primi Christiani mutuo se fratrum titulo insignire consueverant; ideoque S. Jacobus Apostolus Christianos a detractiois vitio avocaturus: Nolite, inquit, detrahere alteru- rum, fratres mei. Quam doctrinam prima illa secula vivaciter adeo, solideque imbi- berunt, ut attestantibus Ecclesiasticis Anna- libus) nullus unquam primorum fidelium, medius inter tot persecutionum et falsarum imputationum turbines, repertus fuerit murmurasse, aut detraxisse Principibus maxime et Imperatoribus, quorum tunc temporis tanta deserviebat impietas. *MANSI, disc. I, n. 1.*

S. Thomas Villanova die quodam in ante- camera audientiam prestolans Caroli V, dum plurimis cinctus aulicis, aliquorum audiret murmuraciones, zelo zelatus mo- deste surrexit, ita affatus circumstantes: Vos Principes obsecro, ut alia confabulari velitis; aut per vos hinc mihi liceat abire. Moxque Magister equitum tam raro virtu- tis exemplo commotus, subjunxisse fertur: Hic enim vere religiosus est, qui sui ubique similis, virtutem, nullo hominum timore, audeat profiteri. *RHO, l. c. § 1.*

Idem auctor de quodam Ordinis Fratrum Minorum Religioso, cui nomen, Paschalis Baylonius, factum exponit verbis sequen- tibus, summe notandum: Ne pestilens de- tractiois aura, vel absentium famam, vel audientium conscientiam afflaret, presentii illico laude, veluti alexipharmaco, utebatur; neminem vituperari audivit, quem ipse non laudaret, dictitans, hominem omnino nul- lum adeo perditis moribus inveniri, in quo nihil laudabile sit. *Ibidem § 5.*

DAMNUM.—Quidam frequenter detrudere solitus, morte preventus est sine confessione; neque enim mœrebatur, ut ea lingua peccati venenum moveret, quæ tam frequenter aliorum innocentiam lacerarat. Apparuit non longe post mortem cuidam, vitæ suæ præmia condigne ostendens; habebat linguam quasi igneam ab ore usque ad terram dependentem, quam crebris morsibus mordebat, corrodebat, expuebat; cumque particulatim eam concidisset, rursus ad priorem quantitatem reformabatur, deno corrodenda. Quæsitus est, cui apparebat, quidnam hoc designaret? respondit: Quia cum vixi, per maledictum hoc membrum omnes sum persecutus, ab hoc tormento in perpetuum non liberabor. *MANSI, disc. II, n. 6.*

Teste S. Vincentio Ferrerio summa divina pietas detractori cuidam delicta remiserat, cujus proinde anima in maledictionum penam ad Purgatorium conducta fuit; ex quo post satisfactionem omnimodam exempta, dum caelum ingredi pararet, supernas sibi portas in faciem ocludi vidit, vocemque inauditi dicentem sibi: Non intrabis, quia primo habes restitutionem facere famæ illius. In terram itaque descendere coactus fuit, ut suo satisfaceret debito. Nec eniquam id difficile videatur creditu, inquit idem Sanctus; ego scio, id esse verum, quia ego ipse per ipsum diffamatus sum, et a me veniam petiit. *Ibid. n. 9.*

Maria, Moysis soror, eo quod Moysi detraxisset, fœdissimo lepræ morbo percussa est, a quo, ne ipso quidem Moyse supplicante, liberata est, ut S. Basilium testatur. Unde merito S. Ephrem dicebat: Ex terrima Mariæ Prophetissæ lepra doceatur, quam grave ac detestabile vitium sit obsecratio. Corpus, quod lepra infectum cernebatur, velut speculum quoddam fuit animæ, quæ non perspiciebatur, cujus indicabat maculam. Ex illa carnis corruptione patefactum est, quomodo hominis detractoris corruptatur animus. Nam sicut illa defecerat a fratre suo; ita et ab ipsa proprium corpus defecit, ut ex semetipsa charitatem addiceret. S. *EPH. tom. I.*

Sacerdos quidam, qui adeo huic vitio deditus erat, ut si vera vitia, quæ aperiret non inveniret, falsa confingeret, ante mortem raptus in furias tanta in se cæde est debacchatus, ut propriis dentibus linguam concideret et laceraret. *CANTU. l. II, Ap. c. XXXVII.*

Cum aliquando tres improbi peccatores S. Narcisso Episcopo graviter detraherent, et prius quidem diceret: Si verum non dixero, igne dispeream. Alter: Si mentitus fuero, corpus saevo morbo absumatur. Tertius autem: Si verum non dicam, utroque cupio oculo privari. Et ideo S. Narcissus ob tantas calumnias se in eremum abdidisset. Deus illius patrocinium suscipiens effecit, ut primus quidem scintilla in domum injecta cum ædibus conflagraret; alter morbo, quem sibi impreatus fuerat, a vertice usque ad talum contabesceret; tertius hoc eventu terribis tot lacrymis suum scelus delerret, ut oculos tandem amitteret. *EUSEBIUS, lib. VI, c. VIII.*

Anno 1606, cum Zagabrii in Austria quidam primarius vir Religiosis quibusdam in plurium consensu graviter detraheret, et locum digito monstrans diceret: Inde præcipitandi sunt hi nebulones! post paucas horas ille ipsemet in illum locum abscondens, e summis scælis capite pronus ruit, et semi-mortuus domum delatus est, ubi errorum agnovit, et veniam precatus est. *DREXEL in Phœt. c. LXI, § 2.*

Clericus quidam pessimus detractor, cum post mortem ex pacto suo socio apparuisset, dixit omnes eos quibus detraxerat, apparuisse, ipsumque graviter accusasse; unde et damnationis sententiam acceperit. *Spec. Eccl. pag. 264.*

Mulier quædam Macarium, cum in eremo habitaret, accusans falso, quod ipsam prægnantem fecisset, efficiensque, ut graviter a parentibus aliisque loci incolis, convitiaretur et cederetur; appropinquante tempore partus, plurimis diebus in summis cruciatibus hæsit, nec parere potuit, donec crimen fassa honorem S. Macarii iterum restituit. *Vit. PP. apud March. in Hort. Past.*

Religiosus quidam in Anglia detractionibus deditus, in agone frustra aliis respicientiam suadentibus, linguam extraxit, dixitque: Ista pessima lingua me dampnavit. *Ibidem.*

Montepolitani, cum quidam civium Patrum Societatis habitu assumpto meretricis domum ingressus esset, effecissetque hoc factu, ut iidem urbe egerentur, gravissime in agone cruciatibus, prius mori non poterat, quam crimen a se patratum publice retractaret. *Hist. Soc. p. 2, anno 363, n. 25.*

Juvan Basilieviz, Dux Moscoviæ, Tyrannus, si comperit feminas de se male locutas, eas jussit supra mensas suspendi, ad

quas accumbatur; nec licebat accumbentibus eas removere aut alio loco cibum sumere, nisi venia impetrata cadavera removendi ac sepeliendi. *ZEILER. Centur. v, epist. XXI.*

Donatus quidam, natione Afer, presbyter tamen Ecclesie Mediolanensis, cum in convivio positus, in quo erant nonnulli militares religiosi, detraheret memorie Sacerdotis Ambrosii, asperrantibus illis et deserentibus linguam nequam, subito vulnere percussus gravi, de eodem loco, in quo jacebat alienis manibus sublevatus in lectulum positus est, atque inde ad sepulchrum usque perductus. *PAULIN. apud Baron. tom. V, 397, 24.*

Clotarius, Francorum Rex, cum anno Domini 613, peremptus hostibus, solus totius Gallie Regni monarchiam consecutus esset, nihil antiquius habuit, quam ut coleret pietatem, Deique amicos, viros sanctos usu sibi amicitie jungeret, atque consiliarios haberet; fuit ex his unus Arnulfus, Metensis Episcopus, cui suum filium Dagobertum tradidit institutum, quem totius Regni heredem fore speraret. Tanti enim sanctum hunc virum faciebatur Rex, ut eo inconsulto quidquam facere non auderet; itemque Regina, qui non interdiu tantum, sed noctu etiam eum dem adire soleret, unde curialibus canibus oblatrandi in eam et famam ejus dilacerandi et corrodendi occasio data est; sed quam severe Deus ultus sit in hujusmodi detractores, accipe. Quidam scelestus homo, nomine Notto, ausus est irrogare cum complibus suis Episcopo sancto injuriam, asserens scilicet, cum non esse cultorem Dei, sed potius hominem deditum voluptati, ad ejus lectum nocturnis horis non solum Rex, verum etiam Regina, tanquam consilium flagitantes, interdum properarent. Cum ergo vir ille, die quadam, alvo referta vino, una cum detractore socio suo strata petisset, jubente Domino, omnia vestimenta illorum vallantur undique flamma. Quibus illico cum ingenti clamore prosilientibus et aquam injicientibus circa genitalia loca, ubi industriorum accerrime cremabantur, nec omnino flammam divinitus missam extinguere valentibus, tandem ad instar porcorum luto volutabris sese pariter involvunt, et ibi diu vociferantes, vix ad ultimam penam quam merito patiebantur, evaserunt. In quibus profecto impletum est illud psalmi, detractorem secreto prozimo suo, persequar. (Ps. c.)

in tantum ut et illud divina censura factum non ambigamus, quod detractores isti vehementissime cremabantur, in partibus illis, ubi libido, de qua calumniabantur virum justum, regnare non dubitatur. Nec multo post auctor hujus detractionis prefatus, videlicet Notto, in hujusmodi criminibus diffamatur apud Regem, ut scelera ejus una cum vita legalis gladius amputaret, necnon et filius ejus eidem sententiae subjaceret.

Felix, Portuensis Episcopus, Salionensi provincia ortus, Sanctimoniam quandam eodem in loco fuisse testatur, quæ carnis continentiam quidem habuit, sed lingue proccacitatem non declinavit. Hæc igitur defuncta in Ecclesia sepulta est. Eadem vero nocte custos Ecclesie per revelationem vidit, quod deducta ante sacrum Altare per medium scabatur, et pars una illius igne cremabatur, et altera intacta remanebat. Cumque hoc surgens mane Fratris narrant, et locum ostenderet, in quo fuerat igne consumpta, ipsa flammæ combustio ita ante altare marmoribus apparuit, ac si illic eadem femina igne corpore fuisset concremata; qua ex re aperte datur intelligi, quia hi, quibus peccata dimissa non fuerint, ad evitandum penam sacræ locis post mortem non valeant adjuvari, et quam periculosum sit crimen detractionis. *S. GREG. lib. IV, Dialog. c. II.*

EXEMPLA DOMESTICA.

Sanctus Ignatius numquam aliis detraxit, sed nec detractentibus aures dedit, multo minus vero, ut ab aliis vitia aliena protraherentur, pati voluit. Errata domesticorum miro silentio tegebatur, et si forte aperire necesse foret, non pluribus, quam opus erat, manifestabat. *Vita, l. I, c. VI.*

P. Petrus Faber diligentissime cavebat, quidquid minere opinione de alibi, et conjunctionem dirimere posset, in quam rem assiduo precis et sacrificia offerebat. *Vita, l. V, c. XXV.*

Julianus Serra, scholasticus, vel umbram detractionis horrebat; unde quando in circulo loquentium stabat, et aliquid contra sociorum existimaret, in aqua illi rubore suffusus, necnon proponeretur, illic se subducens, ex circumstantium corona se subducens, ex circumstantium corona se subducens, ex circumstantium corona se subducens, ex circumstantium corona se subducens. *Calan. 1613. stat. Annal. Sardin. Coll. P. Franciscus Sardin.*

P. Franciscus Sardin. daret convivio ab Ulyssis.

ponensi Archiepiscopo acceptus, cum quemdam alteri detrahentem audisset, surgens: Aut iste sermo, inquit, præsendendus est, aut ego cum vestra venia hinc abeo. P. RAO, in *Exp.* c. llii.

EXEMPLA PROFANA.

Titus Tacitus Metello sibi obtrectanti respondit: Facile est, in me dicere, cum ego responsurus non sim. Tu maledicere didicisti, ego maledicta contemnere. Si tu tuas lingue dominus es, ut quidquid libet, effutias; ego quoque aurium mearum, ut quidquid obvenit, audiant inoffense. MARCH. tr. II, prop. II in *Horto Past.*

Zollus rogatus, cur sic omnibus malediceat? respondit: Quia male facere nequeo. *ÆLIAN.* l. XI.

Socrates nuntianti quemdam esse, qui maledictis cum perpetuo incesserat, respondit: Bene loqui nescit. *LAERT.* l. II.

Vespasianus et Titus Imperatores tanto odio detractores persecuti sunt, ut flagellis cæcos, veluti publico exitio destinatos, per Amphitheatri arenam spectandos traducerent. *ALEX. ab ALEX.* l. III, *Gen.* c. xxxi.

Domitianus detractores urbe expulit, hanc vocem crebro usurpans: Obtrectatores et calumniatores, qui non castigat, irritat. *TYMPHIUS in Spec. Mag.* p. I, fig. 47.

Plato, cum ei diceretur, esse nonnullos, qui famæ illius detraherent, dixit: Ast ego sic vivam, ut illis fides non habeatur. *SYLVICUS, l. II de Reb. Alph.*

SIMILITUDINES.

QUALITAS. — Sicut, porci amænissimum hortum floribus consitum ingressi, flores non attingunt, sed limum vel aliam luculentam materiam invenientes in ea se volvant, et ore suffodiunt; ita detractores in homine non virtutes et laudabilia facta, sed sola crimina et defectus coram aliis proferre gaudent, ut eorum famam imminuant. *STAPL. th. II in Dom.* III, *post. Pen.*

Sicut ranæ de die et palam tacent, in paludibus suis lutosas quiescentes, de nocte autem vociferantur et clamant; sic detractores publice alios vituperant, et liberaliter gaudent, occulte autem id facere libent.

Sicut scarabæus nullum bonum odorem

sustinet, sed in stercore semper versatur, eoque se oblectat et pascit; ita et detractor. Hinc S. Chrysost. monet dicendum tali: Habes, quem laudes? Aures aperio, ut unguenta suscipiam. Si vero malum velis dicere, obturo aures. Non enim stercore et cœno accipere sustineo. *Ibid.*

Sicut canes assidue quarunt, quod rodant; ita detractores, quod occulte carpant. Hinc S. Gregorius ait: Qui alienæ vitæ detractioe pascuntur, alienis procul dubio carnibus saturantur. S. *GREG.* l. XIV, c. xiv.

Sicut camelus ante quam bibat aquam, calcando eam turbat, ne deformitatem suam aspiciat; sic detractores, ne suos defectus intueri cogantur, alienam famam detractio-nibus turbant et obscurant. Sanctissimum illis est Ephesinorum decretum: Nullus inter nos excellens esto. *PLIN.* l. VIII, c. xvii.

Sicut non tantum male agit qui proximi œdes incendit, sed etiam qui aquam, cum possit, ad sapiendum ignem non affert; ita non detractor solum, sed etiam favens auditor detractio-nis culpæ penæque reatum contrahit. *DREX. in Phaet.* c. xviii, § 5.

Sicut ericinus marinus, quia oculis plenus est, piscibus omnibus timori est; ita detractor hominibus propter detractio-nis auleos. *Ibid.* c. xvii.

Sicut dentes cibo partem aliquam detrahunt, atque a *demendo* dicti sunt; ita detractores dentibus in S. Scriptura comparantur, quia hominum vitam et famam corrodunt. *MARCH. tr. I, lect. xxvii.*

Sicut lupi humanæ carnis tan appetentes sunt, ut etiam tumulos effodiant, et humanam carnem in cibum sibi exhument; ita detractores tam avidi sunt famæ alienæ lædendæ, ut ne mortuis quidem parcant. *DREX. in Phaet.* c. xvii, § 1.

Sicut exploratores Terræ Sanctæ æquidem fecunditatem et abundantiam negare non poterant, nihilominus tamen alia ex parte eidem detrahere elaborarunt; eodem prorsus modo maledici virtutes et publica censurandarum bona opera negare non presumunt, huiusmodi laudant atque extollunt; ast fine perversissimo, siquidem id totum agunt, ut majorem sibi apud audientes conciliant fidem. Unde S. Bernardinus inquit: Solent venena occulte prædolea propinari; sic detractor, ut fides sibi adhibeatur, primo in aliquo commendat eum, cui detrahere cupit. S. *BERN. SEN. tom. II, ser. xxix, a. 2, c. i.*

Sicut spina molliem habere solet in ortu suo, tamen dum crescit, induratur, et quandoque etiam venenose pungit; sic etiam detractor quandoque in principio non pungit, sed demum pungendo, venenum detractio-nis in audientium mentes infundit. *Ibid.*

Sicut quibusdam canibus innatum est, ut non pro feritate, sed pro consuetudine latent. Idem de maxima marmuratorum parte astruere licet, habitum induerunt detractio-nis, ita ut quodammodo abstinere nequeant, murmurantes quandoque potius ex consuetudine, quam ex malitia. *SENECA, de Remed. fort.*

Sicut mulier prægnans gravibus oppressa doloribus contorquetur, usque dum pariat; canis sagittam circumferens in latere, inquietus volvitur, donec eam excutiat; maledici pariter inquietudini subjacent, donec coram hominibus ejusdem generis, suæ emovant detractio-nis virus, occasionem et sodalium indagant, circumvent, inquietantur, cruciantur, usque dum in lucem ediderint pessimum diffamationis partum. *MANSI, disc. III, n. 3.*

Sicut onocrotalus nescit cantare, nisi immerso in luto rostro; ita detractor similis est huic avi, qui nescit cantare, nisi cum rostro tenet in luto, et tunc dat stridorem pro cantu, sic detractor tenet os in lutum vitii alieni, teste Ecclesiastico, cum ait: Sursuro coinquinabit animam suam, et in omnibus odietur, et qui cum eo manserit, odiosus erit. *BELLOVAC. l. III, tom. III, dist. III.*

Sicut quantumcumque serpens post veneni impressionem incantetur, nihil prodest percussio, nisi alterius remedii fiat applicatio efficax; ita etiam post completam alienæ famæ diffamationem, elamata, vociferamini, corrigite detractorem, quantumcumque libuerit; actum agitis, nisi ipse famam restituat. *MANSI, disc. vi, n. 9.*

Sicut canes in macello degentes, licet multæ ibi carnes asserventur, nihil tamen earum attingunt, sed vel ossibus, vel sanguine, vel putrida carne pascuntur; ita seculares plurimi cum Religiosis et Sacerdotibus, vel aliis servis Dei amplius, quam discretio postulet, intrinsecæ et domesticæ conversantes, nihil exempli boni, licet multa videant, ex eis asportant, sed quid fragilitatis conspexerint, aut otiosum verbum, vel risum, aut consimile factum. S. *BERN. tom. I, ser. xxiii, c. ii.*

Sicut sepulchrum patens, licet nihil reci-

piat, tamen aerem vicinum corrumpit; sic fœtidi detractores, licet nullum malum exemplum verbo vel facto datam sit eis, tamen eorum corda et ora corripua semper in detractoria verba prorumpunt. *Idem, l. c. c. i.*

FUGA. — Sicut sagitta, si mittatur contra duram materiam, nonnumquam in mittentem revertitur, et vulnerat mittentem; ita detractor cum tristem faciem viderit audientis, immo non audientis, sed obturantis aures suas, ne audiat iudicium sanguinis, illico conticescit, pallet vultus, hærent labia, soliva siccatur, et per consequens a detractioe desistit. Quam similitudinem S. Pater alibi sic effatur: Sicut sagitta in lapidem impacta desilit, et ipsum interdum jaeulatorem percutit; ita detractio si obfirmatum animum reperiat, plus detractor, quam illi, cui detraxit, nocet. S. *HIER. l. II, ep. xlii ad Rusticum.*

Sicut vas ex electro formatum hanc habet proprietatem, quod, dum venenum eidem immittitur, obstrepit, variosque colores induat, hæque ratione, quod in eo latet toxicum detegit et manifestat; unde qui aliis toxicum præparant, illud ejusmodi vas immittere cavent. Sic pro certo debent esse viri Sancti, quia si venenum detractio-nis infunditur in aures alicujus electi, id est, alicujus Sancti viri, statim procul dubio debet stridere per detractio-nis reprehensionem, et vultum suum debet in colore mutare, per displicentiæ ostensionem. *PETR. BERGON. in v. Detractio.*

Sicut ignis quando nullam straminis, vel lignorum invenit escam, augeri aut crescere nequit, sed subito extinguitur, e contra vero mire angetur, dum magnum illi lignorum pabulum adjicitur; ita quoque in vitio hoc contingit, nemo enim meliorare, aut maledicere alicui potest, si non habeat aliquem, qui aures ei præbeat, et ideo detractor in tantum male de quopiam loqui presumat, in quantum se ab aliis libenter auscultari persuadet. Si detractorem hilari vultu audis, ligna admove, quo detractio-nis ignis exardeat; si statim inchoata detractioe tristem vultum avertis, scintillam extinguis, quasi super expueres, ut suffoces. *MANSI, disc. xv, n. 4.*

DAMNUM. — Sicut si quis instrumenta vulnis indigentia, nisi cum habet adeo difficile remedium, ac sagittam habet adeo difficile sagittæ profunde fitta vulnus, nam ferrum penetrat, et veneno infectum esse solet, unde cum vulnus facit, non

potest curari, nisi incidendo partem offensam, periculosasque incisiones, et novas aperturas requirit; sic, qui famam lingua læsam cupit reparare, et vulnus sanare, sepe novam incisionem et læsuram facit, renovat et auget vulnus, nec potest ferrum latens extrahere, hoc est, impressionem nocivam, quam lingua sua venenata aliorum animis infixit, non potest educere, et vulnus sanare, manetque ipsa causa efficax damni. Idem, *disc. XII, n. 6.*

Sicut hyena odit lucem, tenebras amat, cadavera eruit, vermibus nutritur, putredine gaudet; ita et detractor in sepulcro oblivionis tumultos eruit aliorum defectus et peccata, immo et ipsis quandoque insidiatur mortuis, in aliorum malitia et vitis sibi complacet, detrahit in abscondito, proximorum unice oblectatur excessibus et flagitiis. Quod mirabilis est, inquit S. Bernardinus, nec quandoque parent detractores longo jam tempore sepultis, quin etiam exhumant, et devorant illos, dum detrahunt eis. S. BERN. SEN. tom. II, s. XXIX, a. 2, c. 1.

Sicut sepulchrum, quasi dentibus armatum foret, omnia in se reclusa consumit, devoratque corpora, quasi struthionis stomacho polleret, ea quasi in nihilum reducit; ita et detractor vorax est, teste S. Bernardino, devorat amplius, quam infernus, infernus devorat solum malos. *Ibidem.*

Sicut proprium est vulpibus, vites devorare, dum florent; ita et malarum proprium est linguarum detrahere iis, qui in virtutum bonarumque operationum flore, nec non in optima apud mundum opinione supereminet eos flore, id est, fama, æstimatione et reputatione destitunt. Demoluntur vineas; amicitiarum, consortii humani, palatorum, religionum, congregationum sunt venenum, pessima rixarum et discordiarum seminantes zizania. Possima vulpes, inquit S. Bernardus, occultus detractor. S. BERN. serm. LXIV. in *Cant.*

Sicut serpens occulte mordens venenum inserit; sic detractor clam detrahens virus pectoris sui infundit in fratrem, et nihil habet a serpente minus. ALCUINUS, apud Mansi, *disc. n. 1.*

Sicut aspidem, qui in lingua continet, et spuendo ejaculans, ac licet vix illum morsus sui vestigium p̄lo ægre visibili; tamen inferunt ostio, hinc verbis famam sic detractores sepe pauca

et vitam auferunt alteri, licet vix advertatur morsus. DREX. in *Phœt. c. XVII, § 2.*

Sicut Sirenes dum suaviter canentes audiuntur, navem cum vectoribus evertunt; ita detractores ruinam afferunt iis, a quibus liberet et cupide audiuntur. *Ibid. c. XVII, § 1.*

Sicut is, qui vasa furto sublata, coram aliis ostentat, non tam dominum vasorum, quam suos defectus et imperfectiones ostendit. S. CHRYS. hom. XXIX. in *Acta.*

Sicut sagitta pedi infixâ nullam quietem concedit, donec extrahatur; sic latens scientia alienorum delictorum tandem vexat detractores, donec inquirent aliquem, cui ea revelet. FAB. DOM. in *post Pent. conc. IV.*

Sicut novacula barbam citissime radit, sed ea tarde repullulat; ita detractio famam celerime quidem auferit, sed hæc difficile restituitur. *Ibid. n. 3.*

Sicut apes cum dolore insignit aculeum, sed tandem eo relicto ipsæ quoque pereunt; ita et detractores maligni contabescunt paulo post, quam proximo malum infixerunt. LANGIUS, in *Polygot.*

MOTIVA.

Dei exemplum; de quo S. Petrus Damianus dicit: Ecce tacet; videt, nec manifestat; videt, nec judicat; videt, nec vindicat; videt, et videre dissimulat. Oleaster ad nostrum docte propositum applicat illam Isaia prophetiam: « In die illa radet Dominus in novacula conducta in his, qui trans flumen sunt. » Quibus verbis Deus populo suo supplicium minatur. Sed cur, sodes, novaculam se adhibiturum spondet, quas crines leniter succidit? Cur non potius vindicem intentat justitiæ suæ ense, aut celestium sagittarum, seu fulminum rabiem? Respondet Oleaster: Vide quanta sit ejus in puniendo miseratio, qui pilos resecat, et relinquit radices eorum, quibus renascantur; similiter quam latenter puniat, non securi, non lancea, non ense, neque pugione, sed acuta novacula, ut et nos puniat, et famam conservet. MANSI, *disc. IV, n. 8.* Quod ipsum etiam confirmavit Origenes dicens: Numquam invenimus tantas laudes Deum dixisse de Moysæ famulo suo, quantas nunc dici videmus, quando ab hominibus ei derogatum est. ORIG. hom. VII in *Num.*

Christi exemplum, qui in divite Epulone

omnes alios tenaces divites in timorem conjecturus, omnia distincte narrat præter divitis infamis nomen, quod usque modo latet. Nomen pauperis exprimitur, in Paradisum translatus astruitur, et laudatur mendicus; divitis quidem vitam accurate describit Incarnata Sapientia, sed quod ei nomen, qualisve persona fuerit, non edicit. Ast quid ei damni poterat jactura famæ, qui æternum animæ detrimentum incurrerat? Ut scilicet nos disceremus, nullius quantumcumque scandalosi et impij hominis nomen cum publicatione, si hæc occulta fuerit, exprimere, ne quidem ex motivo timoris et metus alijs incutiendi. Si Christus famæ pepercit inimici sui, secundum animam et corpus in inferno sepulti, quanto magis nos proximi nostri, qui se emendare, sanctisque evadere potest, reputationem defendere, illasque servare oportet? Sed et cum Pharisæus contra Magdalenam murmurare cepit, Christus partes ejus tuendas suscepit, eamque magnifice prædicando ab omni calumnia liberavit. MANSI, l. C. n. 9.

Damna ab hoc vitio creari solita; primo, Ecclesie. Nam uti S. Bernardinus ait: Nihil tantum nocuit Ecclesie ab initio sæculi, sicut pestifera conditio detractorum. S. BERN. SEN. tom. II, ser. XXIX, a. 1. *Secundo, ipsi detrahenti,* tum quia Deo odibilem facit, et hominibus, teste S. Ambrosio, et confirmat Vates Regius dicens: « Induantur, qui detrahunt mihi, pudore, et operiantur, sicut diploide, confusione sua. » Ps. cxviii. Quo modo loquendi docetur, infamiam in ipsos quoque redundare detractores; diplois pallium indicat duplex; supplicabat igitur David, ut interius, exteriusque confundere, quemadmodum in hæc verba explanat Hugo Cardinalis: Ex omni parte confundantur, non tenuerit, sed intense; hoc est, quod sequitur: Et operiantur, sicut diploide, confusione sua, aut dupliciter confundantur, scilicet coram Deo, et hominibus. Tum quia nullum vitium, teste Ruperto, divina pietatis fontem magis occludit, et exsiccet, sicut detractio. *Tertio, illi, cui detrahit;* nam ut S. Laurentius Justinianus ait: Quandoquomque quis detractio-nibus vitam absentium dilaniat, procul dubio Diaboli minister est, et fratrem eadvis reus; gladio namque detractio-nis suæ famam proximi, cui detrahit, occidit in corde audientium. *Quarto, ipsis, audientibus,* ut idem Sanctus notavit dicens:

Audientes quoque vulnerat detractoris sagitta, eosque plurimum provocat ad illius odium, de quo murmuratio fit; propria vero perimit animam, et a Dei gloria se alienum facit. S. LAUR. JUST. c. XIII de *Disc. Mon.* Unde merito S. Bernardinus dixit: Maledica lingua tres vulnerat uno ictu. Primo, seipsam; secundo, audientes detractorem; tertio, illos, quibus detrahit. S. BERN. SEN. l. c. e. iii.

Turpido hujus vitii. Quia detractores similes sunt Diabolo, qui crudelis est bonis, crudelior suis, crudelissimus sibi ipsi. Crudelis est bonis, quia, quorum vitam non potest mordere interius, aut penetrare, fodere nititur exterius diffamando, si potest, et falsum crimen imponendo. Imo ut idem ait: Sunt aquiminaria Diaboli, plena aqua benedicta Diaboli, quorum os maledictione et amaritudine plenum est, lingua eorum est Diaboli aspersorium. BELLOVAC. t. III, l. XIII, dist. III. Sed et S. Bernardinus ait: Detractor, et detractorum libens auditor, uterque Diabolum habet, ille in lingua, iste in aure; ex quo quodammodo potest sequi, ait S. Bernardinus, quod, quod detractores audis, tot in auribus Dæmone recipis. S. BERN. SEN. tom. I, s. XXII, a. 3, c. 1. Unde merito S. Chrysostomus: Fugiamus, ait, dilecti, fugiamus detractores docti, quod est totum Satanicum barathrum insidiarum ejus; ut enim nostra negligamus, et graviore nobis reatus constituamus, in hæc non consuetudinem Diaboli duxit. Præterea, eadem turpido patet ex abusu lingue, cum enim lingua hominis ad benedicendum et ædificationem proximi sit creata, ille eam æquale serpenti facit, dum virtutibus ejus perversum abutitur. S. CHRYS. tom. I, hom. III, ad *Pop.*

Pericula detractio-nis. Nam primo, facile contrahitur, quia, teste S. Laurentio Justiniano, consuevit hoc vitium etiam vigere in bonis, atque sub zeli specie juberi explivare improvidos. Imo, teste Salmerone, adeo frequens est hoc vitium etiam apud Religiosos, ut nomen quinti elementi, sine quo vivi non potest, apud quosdam obtinuerit. *Secundo,* ob restitutionis difficultatem; nam, juxta commune proverbium, quicumque murmurans dicitur furtive succidere chlamydem proximi; quemadmodum autem (experientia teste) nemo vestem refecturus, eam ita pristina restituit integritati, quin ruptura præcedens serpens appareat, ita nec

unquam ablata semel fama adeo perfecte restituitur, quin non aliqua ex parte semper appareat denigrata. Unde quidam Alexandri parasitus, qui omnes maledicos, ut cuiusque quantumvis etiam innocentissimo, et maxime innocenti detraherent, exstimulare solebat, dicere consueverat, ut quamvis maxime sanetur vulnus ejus, qui delatus est, manet tamen cicatrix. In hujus igitur vestis reparatione aut aliqua intercurrent diversitas in suendo, vel in panno, vel in colore, adeoque sine ulla difficultate dignosci poterit refectura. Ita pariter ad famam restituendam obligati, quantumvis in re exili, accuratam vix unquam attingunt conjuncturam; vel enim dicitant, se hoc illudve dixisse, conscientie exoneranda intuitu, aut aliud quodpiam fingent incredibile effugium. MANSI, disc. XII, n. 5. Unde Bernardinus recte dixit: Valde deestabile est hoc scelus, quia non tantum remedium sibi contrarium proficit, quantum sua malitia officit; amplius enim lingua detrahentis potest nocere, quam excusatoria seu laudatoria posset proficere, maxime cum homines proniores sint ad credendum, et ad memorie commendandum mala, quam bona. Sit quidam, qui malum dicat, profecto in promptu est, quod illud credatur. Venenum semel habitum plus gravaret, quam theriaca pluries sumpta remedium daret. Sagitta quoque humano corpori infixæ vulnerat in momento, sed medicamenta illi non prosunt, nisi longo experimento. S. BERN. SEN. ib. a. 2, c. VII.

ALIA MOTIVA.

Quia gravior furto est hoc vitium; per furtum enim non nisi corporales divitiæ, per detractiorem vero fama, quæ omnibus divitiis præstantior est, aufertur. Hinc Salomon monet: Curam habe de bono nomine; hoc enim magis permanebit tibi, quam mille thesauri pretiosi et magni. ECCL. XIV, 15.

Quia ipsi etiam homicidæ a SS. Patribus coarguuntur. Hinc S. Augustinus ait: Nemo peritorum, aut prudentium putet, quod minus fit periculum in verbis lingua mentiendo, quam manibus sanguinem fundendo. S. AVE. q. c. Nemo.

Quia charitatem directe impugnat, atque

adeo summe Deo et Christo exosum est, id quod S. Bernardus confirmat his verbis: Detrahentem, inquit David, secreto proximo suo hunc persequebar; nec mirum, cum id præcipue vitium charitatem, quæ Deus est, et quidem cæteris acris impugnet, et persequi cognoscatur. Omnis enim, qui detrahit, primum quidem, seipsum prodit vacuum charitate; deinde quid aliud intendit detrahendo, nisi ut is cui detrahit, veniat in contemptum vel odium ipsis apud quos detrahit? S. BERN. ser. XXIV in Cont.

Quia gravissima damna infert, uti S. Bernardus iterum sequentibus verbis clare ostendit: Numquid non est vipera lingua detractoris? Feroicissima plane, nimirum que lethaliter inficit tres flatu uno. Numquid non lancea est lingua? Profecto, et acutissima, quæ tres penetrat ietu uno. Lingua eorum, inquit, gladius acutus. Gladius equidem anceps, imo triplex est lingua detractoris. Addit deinde crudeliorem esse lancea, spinis et clavibus, quibus Christus crucifixus est, eo quod detractor occidat seipsum, audientem, et cui detrahitur. S. BERN. de trip. Custodia.

Quia perpetuum animæ anxietatem et tristitiam creat; ut S. Chrysostomus indicavit dicens: Sed jucundum est, inquit, detrahere. Imo jucundum non detrahere; detrahens enim continenter anxius est, suspirat et timet, linguam suam mandit tremens, ne forte aliis enuntiatum verbum magnum sibi periculum afferat. S. CHRYSOSTOMUS, hom. III, ad Pop.

Quia difficillima est curatio; tum quia parit consuetudinem valde radicatam, ob quam Siraçides dixit: Homo assuetus in verbis improperii in omnibus diebus suis non erudietur. ECCL. XXIII, 20. Tum quia etiam obligationem restituenda fama secum trahit, uti Salomon testatur dicens: Qui detrahit alieni rei, in futurum se obligat. PROV. XIII, 13. Quam difficilis autem sit restitutio fame integra, patet, tum experientia in ipsis detrahentibus; tum in iis, quibus detrahitur, in quibus licet vulnus obligatum videatur, manet tamen semper foeda quadam cicatrix; hinc Alexandri Macedonis adulator dicere solebat: Si quidem hostem habes, convitiis illum audacter pete, nam etsi vulnera curet, manet tamen cicatrix. Nam mala opinio de aliquo est clavo in asserem impacto similis, qui facile quidem intruditur, sed difficulter

iterum extrahitur. DREX. in Phaeth. c. XV, § 4.

Quia vilissimum et stultissimum est hoc vitium; nam teste S. Hieronymo, vilium satis hominum est, et suam laudem quærentium alios viles facere, quia alterius vituperatione se laudari putant, et suo merito placere non possunt, placere volunt in comparatione malorum. S. HIER. in Epist. Et quis non stultissimum judicet illum, qui surdo loqui velit? Atqui surdo maledicere, ut ait S. Gregorius, est absenti et non audienti derogare. Adde, quod, sicut is, qui a tergo et clam invadit proximum, ignobile et turpe facinus commisisse censetur; ita idem de detractore sit sentiendum. S. GREG. I, III, Past. Admon. LVI. Hinc Deus per Moysen dixit: Maledictus, qui clam percussit proximum suum, et dicit omnis populus, Amen. DEUT. XXVI, 24.

MEDIA.

Dilectio proximi; quia teste S. Laurentio Justiniano, aliena prorsus a charitate detractio est; qui proximum sicut se ipsum diligit, detrahere nescit, neque detractoribus libenter præstat auditum. S. LAUR. JUST. I, c.

Correctio seria; uti S. Franciscus suavit, qui audiens quemdam famam fratris denigrantem, Vicario suo dixit: Surge, surge, discute diligenter, et si Fratrem accusatum innocentem repereris, accusantem dura correctione eunctis redde notabilem; instant enim Religioni discrimina, nisi detractoribus obvietur; cito multorum suavissimus odor foetebit, nisi foetidorum ora claudantur. Summa, volo, cures providentia, ne pestifer ille morbus latius se diffundat. MANSI, disc. VIII, n. 3.

Penitentia celerata; quia sicut vipera post morsum ad aquam currit, quam nisi repererit expirat; ita prorsus, si quis venenum detractiōnis aliorum auribus instillarit, si vox exciderit incauta, famam alienam violat, mox, eadem hora, ad aquam penitentiae accurrat, detraxisse doleat, deinceps futurus cautior, atque, si ullo modo possit, restitutus, quæ lingua clanculum ademit. Difficile hoc quidem, sed necessarium, et melius est ablata restituere, quam cum ablati perire. S. CHRYS. hom. III, in Matth. Humiliatio profunda; ita S. Bernardinus

suavit, dicens: Optimum non detrahendi remedium est humiliatio, per quam homo recurrit ad arcana conscientie suæ, atque remissatur cogitando, quod multa commisit, ex quibus, ex gratia Dei, infamiam non incurrit, ut ex consideratione priorum peccatorum, quæ tangunt eum et pungunt conscientiam suam, peccata non ponderet ac consideret aliena. S. BERN. SEN. I, a. III, c. I. Cui consentiens S. Bernardus: Si vis detrahere, inquit, tua in te retorquet, non aliorum delicta, sed propria carpe; numquam enim aliis detrahas, si te bene inspexeris. De malo alieno os tuum non coinquines, non detrahas peccatis, sed condole. S. BERN. de Intern. Domino, c. XLII.

Respectus humani contemptus; sunt enim nonnulli, ut S. Thomas advertit, quibus tametsi murmuratio summe displiceat, attamen quia respectum sive timorem aliquem humanum vincere non possunt, sese directe et genere illi minime opponunt, et ideo arte hic opus est, magnaque ad resistendum dexteritate. S. THOM. II, II, q. LXXIII, a. 4.

S. Joannes Climacus ait: Neque reverentis quemquam alteri apud te detraherentem, sed obtractatori dicit: Tace, frater; ego quotidie gravior delinquo, et quo pacto illum damnabo? S. JOAN. CLIM. de Scala Parad.

Diversi sermonis; uti innotuissimum quidam auctor suavit dicens: Respie post tergum, expue in terram, confice caput, conquerere de cibis nimis salsis, aut de ministris non tibi, ut oportet, servientibus, lauda vinum, aut condimenta mensæ, conquerere de canibus sub mensa transeuntibus et fetorem aliquem relinquentibus. MANSI, disc. XV, n. 8. Stapletonus, in vita Thomæ Mori, regni Angliæ Magni Cancellarii, qui demum pro fide Christi Martyr occubuit, refert, quod vitium coram se proferri audiens, magna cum dextertate discursum divertere, aliosque curiosos non minus, quam jucundos sermones in medium producere solitus fuerit. Cum tauris aliquis furibundus adversus hominem ferociter incipit, is, ut ejus sevitiam evadat, pallium in cornua ejus profusus injicit, dumque bos, ut pallio, quo caput obvolutum est, sese eximat, totus intentus est, homo astutus tempore et occasione bene utens, per velocissimum fugam sibi et vite suæ consulere parat. Pari quoque artificio homines Deum timentes uti debent; quando enim linguam maledicam maligna sua murmuratio proximum invadere audiunt,

tunc indilate et dextere eandem in alium disparatum discursum divertere et distorquere debent. Ibidem, n. 9.

Tristitia vultus. Nam, teste Salomone, *ventus Aquilo dissipat pluvias, et facies tristes linguam detrahentem.* Porro ventus septentrionalis, qui idem est, quod ventus aquilonaris, dissipat et impedit pluvias, ut Dion. Carthusianus ait, quia frigidus est et gelidus; sicut enim ventus ille abundantem et copiosam crassorum vaporum in aera elevationem inpressorum solet; ita quoque causa est, quod nubes in aquam minime resolvit possint. Quam similitudinem idem Carthusianus ei, qui maledicium vultu aspero et ad irascendum composito coeret, his verbis applicat: Auditor detrahentis, mostum vultum monstrando detractori, tacite admonet eum, ut sileat; dum enim detractor perpendit sua verba invite audiri, repercutitur in semetipso. Glossa ab eodem Carthusiano super predictam Proverbiorum textum citata dicit: Si hilari vultu audieris detrahentem, tu illi das fomitem detrahendi; si autem tristi eum vultu audieris, discit non libenter dicere, quod didicerit non libenter audiri. Idem, disc. xv, n. 1.

Oblivio absentium hominum, ut Sanctus Antonius Paduanus hortatus est, inquit: Omnem hominem absentem, quem non vere et pure diligis, obsecro te, frater mi, obliviscere, ut dicere possis illud, quod dixit Joseph, quando Manasses natus est ei: Oblivisci fecit me Dominus omnium laborum meorum. Magnus est labor, vitam alterius lingua detractionis ledere, malum alienum suum facere, pondus alterius sibi superponere: « Sub lingua ejus, inquit Psalmista, labor et dolor. » S. ART. PAD. s. XVI, in *Domini. Trinit.*

Bona locutio de detrahente; sic Sanctus Chrysostomus suavit: Si vis, ait, et te ipsum beneficio afficere, et illum probe ulcisci, bene dicas de eo, qui tibi fecit injuriam, ita facies, ut multi sint ejus pro te accusatores, et ipse magnam mercedem accipies; sin autem male dicas, ne fides quidem tibi habebitur, ut qui inimicitiarum suspicione labores, qua re tum studium tibi vertitur in contrarium, tu enim volebas bonam ejus famam evterere, contra autem accidit, per laudem enim non per accusationem, hoc evenit; sed contra omnino, et te ipsum quidem majori ignominia afficiis, illum autem tua tela non tangunt. S. CHRYS. in Ps. 10. 40.

Deposito cura de aliis ad se non pertinentibus; nam, ut recte Sanctus Laurentius Justinianus dixit: Quamobrem, o detractor, quid fratris tui obloquendo scelerata detegis? Ad te nunc meus est sermo. Quis te, queso, vitæ judicem constituit alienæ? Quis te fratrum tuorum accusatorem fecit? Quid tua interest, proximorum propalare facinora? Verum si delinquit frater, numquid te offendit in aliquo? Numquid honori derogat tuo? Quale, oro, jus habes in proximum, ut tuis eum velis arguere vocibus, atque obtractationibus lacerare? S. LUC. JEST. de *Vita solit.* c. iv.

Auditio negata; nam ipsa quotidiana experientia docet, quod, quamdiu terra aliqua solida manet, nec aratro scinditur, nec ligone, aut quovis alio cultura genere elaboratur, semen eidem superinjectum, nec radices mittat, nec germinet, multoque minus fructum producat. Eodem quoque modo maledicentiæ zizaniam non adherescit, nec radices agit in illis, qui murmurationibus aures præbere firmiter et constanter renuunt, easdemque abominantur et exhorrescunt. Quod hos enim est veluti semen quoddam, quod seminatam cecidit supra petram, de quo dicitur: Natum aruit, quia non habebat humorem. MANSI, disc. v. n. 5.

Radice tollere. Ea autem est vel *Superbia*, dum detractor suam ostentat scientiam; aut *Levitas animi*, dum aliis studet placere; aut *Invidia*, dum aliena luera sua damna reputat; aut *Simultas et alienatio*, dum animi vindictæ appetentem satiare desiderat; aut mala *Consuetudo*, tunc enim etiam non cogitantibus elaboratur nociturum telum. DREX. in *Phaet.* c. xv. § 1.

Seipsum et suos defectus inspicere; sic S. Bernardus suavit dicens: Nunquam alienis detrahes, si te bene inspexeris. S. BERN. c. xli, de *Int. Dom.* Hinc S. David: Scrutati sunt iniquitates (scilicet alienas) defecerunt scrutantes scrutinio (propriorum defectuum). Ps. lxxii. 7. Idem S. Pimenus Abbas sapienter confirmavit, dum rogatus, quomodo possit vitare homo, ne loquatur malum de proximo suo? respondit: Ego et proximus meus duæ imagines sumus; cum ergo meam perspexero et reprehendero, invenitur imago fratris mei venerabilis apud me; quando autem meam laudavero, tunc fratris mei imaginem pravam respicio. Tunc ergo alteri non detraho, si semper me ipsum reprehendo. Id quod pius Abbas

facto ipso declaravit, dum saccum humero impositum in posteriori parte arena plenum, in anteriori vero pauca grana continentem, dixitque priori aliena, posteriori nostra peccata significari, quorum dum obliviscimur, paucorum alienorum recordamur, et carpinus; sicut, qui multum foris vagantur, plerumque domestica non curant negotia; RUFF. l. III. de *Vit. Patern.* 33. Ibid. n. 133. e contrario vero boni, teste S. Gregorio, cum alienas culpas audiunt, mox ad cor proprias reducunt. S. GREG. l. III, *Mor.* c. xviii.

Fugere societatem detractorum; de quibus S. Bernardus dixit: Non venit anima mea in concilio detrahentium, quoniam Deus odit eos, dicente Apostolo: Detractores Deo odibiles. S. BERN. § 24. *Cont.* Hinc S. Hieronymus quoque monuit: Si quem aliquid detrahentem audieritis procul fugientes dimittite velut serpentem, ut verecundia victus disceat de aliorum factis silere. S. HIER. l. *Reg. Mon.* c. xxii.

Non cito credere narrantibus; nam, ut sapienter S. Paulinus advertit, si hæc in nobis esset diligentia, ne passim obtractatoribus crederemus, jam omnes detrahere timebant, ne non tam alios, quam seipsum viles detrahendo facerent. Sed hoc ideo malum celebre est, idcirco in multis fervet hoc vitium, quia pene ab omnibus libenter auditur. S. PAUL. ad *Cel.*

Sermonem alio derivare; ut enim ferocienti tauro pallium objicitur, ut, dum ille cum pallio luctatur, homo illi se subdecat; sic, ut eum, cui detrahitur, liberemus, sermo diversus obtrudendus est. DREX. in *Phaet.* c. ii, § 4.

ASCETICA.

In primis nosse bene debet, *quid sit detractio;* quod quidem Richardus de S. Victore breviter ostendit, dum ait: Detractio est bonæ opinionis attenuatio. Moxque subdit: Detrahere est de apertis bonis velle aliquid diminuire, cum non possis penitus evacuarere; detrahit enim, qui aliquid oblatrando retrahit, unde hominis famam gloriosissimam credit. RICHARD. DE S. VICT. l. III, de *Erud. int. hom.* In specie autem quomodo committatur, S. Bonaventura indicat, dum ait: Ex

ramo invidiæ procedit detractiois folium, quo proximi prosperitas impeditur; hoc autem folium principaliter in duo dividitur, quia qui detrahit, aut hoc facit, ejus bonum diminuendo, aut eidem malum imponendo. Primum folium quatuor folia secum habet, scilicet bonum proximi tacere, diminuere, pervertere, et negare. Ex secundo ramo hæc folia procedunt, malum libenter audire, dissimulare, confirmare, aggravare, addere, revelare, et imponere. S. BONAV. apud *Mansi*, disc. i, n. 1. Alios adhuc modos S. Bernardus ostendit, scilicet falsa crimina imponendo, et hoc quandoque verbis communibus, quandoque verbis apertis, quandoque derisionibus, quandoque nocturnis sibilis, quandoque simulatis atque mutatis vocibus, quandoque nutibus et signis, quandoque libellis famosis, quandoque cantilenis, quandoque literis et epistolis. S. BERN. tom. II, ser. xxix, a. 2, c. vii.

Nosse debet, *quandoque defectus aliorum propalari liceat.* Nimium cum dicit, aut necessitate compulsus, aut inductus utilitate: Tunc, inquit S. Bonaventura, tenemur ad hoc, quando præceptum urget divinum, vel humanum; humanum quidem, quando Superior imperat patefacere crimen proximi; divinum vero, dum conscientia ad similem exstimulat propalationem faciendam, ut vel corrigatur, vel emendetur excessus; servatis nihilominus semper fraternæ correctionis conditionibus. Propter utilitatem posset manifestari peccatum proximi, dum ipsum panditur ei, qui fructum, non damnum, sit allaturus pravariatori; sicut quando narrat homini, qui diligit, et qui compatitur, et habet voluntatem corrigendi illum. Deinde Sanctus ad nostrum concludens intentum ait: Quando vero non consideratur necessitas, vel utilitas, etiamsi sit veritas, non excusatur detrahendi libidine; immo peccato detractionis peccat, etiamsi verum dicat. Qui loquendi modus, ne quem audienti scrupulum injicere possit, Sanctus immediate subjungit: Ne quis mihi dicat, tunc detraho, quando falsa dico, si autem vera dico, minime; nam licet vera loquens maledixeris, et hoc est crimen. S. BONAV. in *Eccl.* c. x.

Nosse debet, *quando alterius famam defendere debeamus;* quem in finem oculos mentis nostræ convertamus ad id, quod in Calvarie monte duos inter latrones legimus accidisse. Teste S. Luca, reprobus dumtaxat laro maledixit Christo, quod ut scelus

ejus inaudit, publice reprehendit errorem, Christique propugnavit innocentiam, dicens: Nos quidem iuste, nam digna factis recipimus, hic autem quid mali fecit? Neque tu times Deum, qui in eadem damnatione es? Idem omnino in præsentī nobis dicere licet, nimirum in eadem damnatione sunt, scilicet qui detractionibus famam et honorem alterius diminiunt, quique diminuentem audiens, et ipse maliōse famam resarcire negligit. Notate S. Lucæ verba, ait enim: « Respondens autem aller increpabatur dicens etc. » Hoc *respondens* relationem habet ad interrogationem a malo latrone ad bonum factam, et nihilominus Evangelium non docet, latronem reprobum alteri, præterquam Christum, locutum fuisse. Cur igitur S. Lucas ait: *Respondens*? Voluit, ni fallor, hoc loquendi modo nos edocere Evangelista, quod, quando fratres nostros diffamari audimus, nostram hanc infamiam reputare, quod ad similia irritati et provocati, proximorum defensionem atque excusationem in nos suscipere debeamus, proximi causam reputantes propriam, præsertim quia sumus invicem membra, si quid patitur unum membrum, compatiuntur omnia membra; pro invicem sollicita sunt membra, experientia teste, si quando una pars corporis offenditur, reliquæ confestim subveniunt, defendunt, adjuvant partes. MANSI, disc. 1, n. 2.

Nosse debet *discrimen*, quod inter contumeliam et detractionem versatur; quod S. Thomas sequentibus verbis assignat: Verbo dupliciter aliquem lædit; uno modo in manifesto, et hoc fit per contumeliam; alio modo occulte, et hoc fit per detractionem. Ex hoc autem, quod aliquis manifeste contra alium verba profert, videtur eum parvipendere unde ex hoc ipso dehonatur, et ideo contumelia detrimentum affert honori ejus, in quem profertur. Sed qui verba contra aliquem profert in occulto, videtur eum vereri magis, quam parvipendere: Unde non directe infert detrimentum honori, sed fame, in quantum hujusmodi verba occulte profert, quantum in ipso est, eos, qui audiunt, facit malam opinionem habere de eo, contra quem loquitur. S. THOM. II, q. LXXII, a. 1.

Nosse debet, quæ inter susurronem et detractionem sit differentia; nimirum ea, quam Belovaecensis indicat dicens: Susurro mala de proximo seminat, ut inter audientes et diffamatum zizania dissensionum, odiorum et inimicitiarum fecundet; detractor non

intendit dicere de proximo nisi malum, unde scilicet possit proximus diffamari, susurro vero non simpliciter intendit malum dicere, sed quidquid sit illud, quod possit animum unius contra alium perturbare. Et iterum S. Anselmus de eodem duplici hoc discipulans vitio, sequentem statuit resolutionem: Susurrones sunt, qui in auribus alicujus loquuntur malum de alio; detractores autem, qui virtutes ab aliquo suis verbis detrahunt, vel minuunt. Susurro quippe a sono locutionis dicitur, quia non in facie alicujus, sed in aure loquitur, secreta derogando; detractio autem est, aliorum bene gesta opera vel in malum vitiose mutare, vel invidendo fallaci fraude diminuere, cum aut mala dicuntur, quæ sunt, aut parva bona, quæ magna sunt. Detrahere enim est bona alterius deorsum trahere, id est, inclinare et premere, vel de ipsis bonis aliqua trahere, ut pauciora seu minora, quam sunt, ostendatur esse: « Non appellens susurro, admonet Ecclesiasticus, et lingua tua ne capiaris et confundaris. » S. ANS. ad Rom. 30.

Nosse debet, cur tam grave sit vitium detractionis, id quod S. Thomas explicat, dicens: Ne putentur ista peccata esse levia, quia solo ore committuntur. Subdit: Deo odibile, impugnat enim id maxime, quod Deus in hominibus amat, scilicet mutuum amorem. JOAN. XV. Hoc est præceptum meum, ut diligatis invicem. S. THOM. II, II, q. LXXIII, a. 3, ad. 3. Cui etiam S. Bernardus consentit dicens: Non veniat anima mea in concilio detractorum, quoniam Deus odit eos, nec mirum, quoniam vitium illud charitatem, quæ Deus est, acrius persequi et impugnare cognoscitur. S. BERN. apud Mansi, disc. n. 2.

Nosse debet, cur Religiosis præcipio hoc vitium fugiendum sit; nimirum quia nihil perniciosius est detractore in collegiis justorum; dissipat namque charitatem, dissolvit unitatem, humilitatem fugat, pacem turbat, rixas pascit, nutrit discordias, lites movet, odia generat, et omnem dirimit sanctitatem. S. LAUR. JESU. c. XXII, de Discip. Monast. Quod etiam S. Hieronymus confirmat dicens: Est sane tale hoc vitium, quod vel in primis extingui debeat, et ab eis, qui se sancte instituere volunt, prorsus excludi. Nihil enim tam inquietat animum, nihil est, quod ita mobilem mentem et levem faciat, quam facile totum credere, et obtrectorum verba temerario mentis assensu sequi; beatusque est, qui se ita contra hoc vitium ar-

CONCEPTUS PRÆDICABLES.

mavit, ut apud eum nemo detrahere audeat, S. Hieronym. ep. XIV. Quod ipsum etiam dicitur ex S. Paulino Episcopo, qui S. Hieronymo pollicem premens, totus totidem verbis in eo est, ut fœditatem turpissimi hujus vitii graphice depingat, et fugam ejus omnibus, iis præcipue, qui Religiosis audire volunt, persuadeat. Et optimo quidem consilio, cum commune hoc sit vitium fere, et eum pestis quedam late per orbem serpat, adeo ut S. Chrysostomus intrepide dixerit: Hoc vitio neque secularium, neque Monachorum ullum facile invenies liberum. S. PAULINUS, ad Gelont.

Nosse debet modum extirpandi hoc vitium, tum in se, tum in aliis, qui quidem optimus est, si radix illius, de qua superiori §, dictum, extirpetur, et e contrario charitatis fraternæ studium magna cum sollicitudine suscipiatur; si enim hæc firmas semel in animo radices fixerit, facile iis ad vitium detractionis utpote summe charitati illi contrarium totis viribus exterminandum impelletur. S. CARYSOS, apud Engelgr.

Nosse debet modum ferendi detractiones; qui quidem optime a pio Asceta docetur, ut qui in persona Christi sic loquitur: Si attendis, quid apud te sis intus, non curabis, quid de te loquantur hominis foris. Homo videt in facie, Deus autem in corde. Homo considerat actus, Deus vero pensat intentiones. Erige ergo cor tuum in cælum, et non contristabit te contemptus hominis in terris. Lib. II, c. vi.

Nosse debet, quando de alterius peccato sermo institui possit, aut debeat; nimirum in duobus casibus, 1. Cum res jam pererebuit in vulgus promulgata, et passim in sermone copit esse. 2. Cum ei dicitur qui peccantem castigare et juvare possit. Et ad hoc faciendum sæpe etiam obstringimur, ut S. Thomas docet, ne ulcus occultatum putrescat.

Nosse debet, quemodo audiendo detractiones peccari possit; nimirum tripliciter, juxta S. Bernardinum. Primo si taceat; secundo si deleatur; tertio si inducat. Immo superaddit Sanctus: Arbitror ego, detractiones audientem longe quandoque culpabiliorem esse ipsomet detractore. Talis plerumque amplius, quam detractor, peccat, vel offendit, quoniam ex majori iniquitate vel malignitate procedit, et talis omnium malorum, quæ ex causa ab eo data procedunt, coram Deo habet reddere rationem. S. BERN. SEN. tom. I, tex. XXIII, a. 3, c. 1.

Ex occasione thematicis: « Lingua eorum gladius acutus; » Ps. LVI, 5. potest comparatio inter carnifices, qui S. Bartholomeum excoriarunt, et inter detractores institui dicitur, hos illis crudeliores existere, 1. Quia illi vestes ab initio detraxerunt; isti famam omnibus rebus pretiosiorum auferunt. 2. Illi autem materiale duntaxat, quæ corpus ornat; hi spirituale autem, nempe opinionem bonam aliorum de aliquo, quæ totum hominem exornat, abstrahunt. 3. Illi vitam corporalem; isti spirituales, qua quis in mente aliorum vivit, eripiunt, et sæpe etiam omnino animæ, dum proximum in cupiditatem insatiabilem vindictæ præcipiant, interitum auferunt. 4. Illi Sacerdotem occiderunt ignorantes veram fidem, aut non credentes; isti scientes, agnoscetes Sacerdotalem dignitatem audent tangere Christum Domini. 5. Illi Benefactorem suum peremerunt; isti majori Benefactorem, scilicet ipsos etiam Superiores, qui curam animæ ipsorum gerunt, spiritualiter occidunt. Si ergo crudelitatem in S. Bartholomeum exercitum detestamur, quanto magis detractionis vitium fugere oportet?

Ex occasione thematicis: « Ecce ego mittam vobis serpentes, regulos quibus non est incantatio; » (JER. V, 17.) possunt detractores serpentibus comparari. 1. Quia sicut Diabolus per serpentes formam assumptam seduxit primos parentes, et omnibus posteris gravissime nocuit; ita et per detractores hodie etiamnum pluribus nocet; hinc S. Chrysostomus ait: Qui detractioni studet, Diabolo servit, utpote qui calumnia opera exæquat. S. CARYS. in Ps. c. S. Augustinus ait: Quem Diabolus non potest devorare seductum ad nequitiam famam ipsius inquinare conatur, ut, si fieri potest, opprobriis hominum et malarum linguarum detractione deficiat, et sic in fauces ejus ruat. S. ARG. epist. cxxxviii. 2. Quia sicut serpens occulte mordet, ita et detractor. 3. Quia sicut serpentes aliqui in lingua, alii in cauda venenum gerunt, ita detractores alique statim initio sermonis lædunt; alii prius laudant, ut per finem sermonis velut caudam gravius vulnerent. 4. Quia sicut serpens uno morsu totum corpus inficit, ita detractor pauculis verbis vitam et famam auferit. 5. Quia sicut

serpentes, ut ipsi vivant, matrem enecant, ipsi detractor antequam aliis noceat, sibi ipsi plurimum obest. Hinc merito S. Bernardus dixit: Fuge detrahentes velut serpentes.

Ex occasione thematis: « Detrahentem secreto proximo suo hunc persequeris; » (Ps. c. 5.) potest detractio homicidio comparari, juxta illud S. Augustini: Nemo peritorum aut prudentium putet, quod minus sit periculum in verbis lingua mentiendo, quam manibus sanguinem fundendo, idque probeur ex triplici capite majus esse. 1. *Ob vitam, que eripitur*; eum multi malint vitam temporalem, quam famam, perdere, per quam in mentibus aliorum vivunt. Hinc multi mortem elegerunt, ut famam sibi compararent, vel conservarent. 2. *Ob modum, quo eripitur*. Occulte scilicet, et fraudulenter, sicut Joab olim Abnerem et Amasam occidit. 3. *Ob instrumentum, quo eripitur*; occidet per linguam, que juxta S. Bernardum est gladius anceps, imo triplex, atque adeo gravissimum cum dolore et damno vulnerat. In S. AUG. q. III, c. Nemo.

Ex occasione thematis: « Abominatio hominum detractor; » PROV. XXIV, 9, potest detractio lepræ comparari. 1. Quia sicut lepra rumpit corpus leprosi; ita detractio animam detractoris. 2. Quia sicut lepra etiam facile inficit; et detractor audientes corrumpit et perimit. 3. Quia sicut leprosi propter hæreditarium morbum ab omnibus fugiuntur, et in loco speciali habitare coguntur; ita et detractores omnibus hominibus exosi sunt, et declinantur. Vide Fabr. in *Auctario*, them. 4, in *Dom. IV, post Pascha*.

Ex occasione thematis: « A detractioe parcite lingue; » potest comparari detractio sagittæ, qua Dux Bullionis Lotharingus, urbem Jerusalem obsidens, in turrim Davidicam excussa tres simul alites confixit; simili ergo modo dicatur et sagittam detractiois tres uno ictu configere, nimirum detrahentem, eum, cui detrahitur, et audientem. Unde merito quidam cecinit:

Detrahis? Auditor cadit, hostis, et auctor,
Quod caput est; sic vox tres simul una necat.

VIDE ENGELER. in *Dom. IV, post. Pent. p. 3.*

ALII CONCEPTUS PRÆDICABILES.

QUALITAS.—Gigantea statua quam in somnis conspexit Nabuchodonosor, caput habebat aureum, pectus argenteum, corpus æneum, crura ferrea, pedes vero fictiles, quos ut exile

contigit saxum, attrivit subito, excussamque molem istam cum universis pretiosis adeo, solidisque metallis reduxit in pulverem. Ecce vobis vivum detractoris tyrum, qui proximo detracturus, eum auro coronat charitatis ardentis, argento specialis decorat integritatis, victicæ munit ære constantiæ, varias agglomerans virtutes et præcellentias ejus, cujus famam immolare gessit; ast finem nostis? Ut tandem exili lapidum maledicæ lingue suæ ex fragili fictilium pedum basi aliquem eliciat defectum, aut fragilitatem quampiam occultam; quo stante et obtento, in totam impius desavit molem, bonum calumnias atterit nomen, omnemque sanum de proximo abolet conceptum. MANSI, disc. VII, n. 3.

David in spelunca Odolla inimico suo Sauli pereperit, limbam nihilominus vestis ejus succidit, de quo facto postmodum ingemiscens, « percussit cor suum, eo quod abscedisset oram chlamydis. » Cur indoluit obsecro? Omnia in figura contingebant. Designabat David detractorem, proximo furtive amputat vestimenta, id est, murmuratione secat leviter, exilem narando proximi defectum, quod sufficit, ut proximus boni nominis denudetur honestate. Quid per Saul, nisi Rectores? inquit S. Gregorius. Quid per David, nisi subditi, significantur? O quam in hoc similes David, qui, si venerunt mittere manum in Christum Domini, nec volunt occidere, libenter tamen oram chlamydis præcidunt; hoc est, honoris vestem, si non lacerant, diminuant. S. GREG. in. I Reg. XXIV, 6.

Psalmlista, Ps. 43, dicit: « Qui devorant plebem meam, sicut escam panis. » Quæ, obsecro, similitudo est inter eum, qui aliis maledicit, et eum qui panem comedit? Detractores et murmuratores hoc se impingunt veneno, instar ciconiarum, que vipæris nutriuntur; namque ipsis tam commune et familiare est murmurare, quam cuique homini manducare panem; nullus est cibus quotidianus familiarior pane, ad omnes epulas adhiberi solito; ita nec quidquam communius detractioe. Quicumque alii cibi, etiam sapidissimi secundum se, tandem aliquando nauseam creant, numquam panis, quia juxta communem medicinæ aphorismum, omnis nauseatio mala, panis autem pessima; ita quocumque alio paulisper deficiente vitio, solus murmuratiois pruritus pertinax persistit usque ad tumulum, multi

in ætate maturiori jocis, conviviis, sensualitatibus renuntiant, sed non murmurationibus; sepulchrum patens est guttur eorum; murmuratio individua est usque ad sepulchrum comes. Quam ob causam a S. Jacobo dictum esse arbitror: Linga constituitur in membris nostris, et quæ maculat totum corpus, et inflamat rotam natiuitatis nostræ. Reliqua vitia unam enim duntaxat inflamant humane vitæ partem; v. gr. caro florentiores juventutis annos, mundus virilitatem, quæ honores, dignitates; aliaque temporalia bona, aucupatur; avaritiam senilis plerumque sectatur ætas; ast murmuratio et detractio originem ducit ab unguiculis, semperque accrescit per totum vitæ nostræ cursum; inflamat rotam natiuitatis nostræ. Qui enim huic deditus est vitio, omni tempore, loco, et ætate labitur. Detrahendi libido terminum non habet, nunquam saturatur, inquit Salvianus. MANSI, disc. III, n. 3.

Joannes in Apocalypsi draconem a se visum attestatur, iniquens: « Et ecce draco magnus rufus, habens capita septem; et capitibus ejus diademata septem; et cauda ejus trahebat tertiam partem stellarum cæli, et misit eas in terram. » APOCAL. II, 3. Per hunc draconem, juxta S. Bernardini sensum, detractio intelligitur. Draco solo perimit flatu, pariter et detractor sola maledici oris aperitione spirituales quandoque et corporales causat mortem. Rufus erat draco, ita et maledicus irascibilis et vindicativo suo abripitur appetitu. Septem capita varias denotant detractiois species; septem diademata universum in omnes populos regnum et dominium; cauda sua stellas firmamenti in terram dejecit, dum perfectissimis etiam insidiatur, eosque infestat.

FUGA.—Regius Propheta David, in Ps. 14, de illis, qui in tabernaculo Altissimi locum habitari sunt, tractans, dicit: « Domine, quis habitabit in tabernaculo tuo, aut quis requiescet in monte sancto tuo? » Et respondet quod ibi habitaturi sint, qui linguam suam refrenant, ne male loquantur de aliis, nec non ii, qui a maledicis aures suas averunt: Qui non egit dolum in lingua sua, nec fecit proximo suo malum, et opprobrium non accepit adversus proximos suos; at vero id, quod a nobis maxime considerandum est, sunt verba, quæ sequuntur: « Ad nihilum deductus est in conspectu ejus malignus. » Circa quæ Hugo Cardinalis aptissime ad

propositum nostrum ita scribit: Opprobrium non accepit adversus proximum suum, id est, non acceptavit illatum, a se, vel ab alio, vel non accepit, neque in corde ad cogitandum, neque in ore ad loquendum, neque in aure ad audiendum; hæc enim diligentia et aversione supposita, nullum detractor locum habere potest, et ideo ad nihilum deductus est in conspectu ejus malignus. Vel aliter potest exponi, ut jungatur ei, quod immediate præcedit sic: Opprobrium non accepit, id est, detractor deductus est ad nihilum, quia non audeat detrahere coram ipso, qui non recipit opprobrium dictum de proximo suo; quia, ut S. Hieronymus ait, si deest auditor, deest et murmurator. HUG. CARD. in *cit Ps.*

Probissime Deo nostro perspectum erat, quidquid in infamibus civitatibus Pentapolitanis ageretur, et tamen, licet eriminum inibi commissorum accusatores plurimos habuisset, personaliter descendere voluit ad faciendum legitimum de illis processum. Ubi Rupertus Abbas notat, ideo Deum in propria persona descendere voluisse, quia peccata incolarum castiganda, et toti mundo manifestanda erant, quod facere noluit, nisi re prius legaliter et judicialiter cognita et perspecta, ut per hoc salutare nobis relinqueret documentum, quod scilicet temerarium hominum prohibeatur judicium, ne facile audita credant, vel in experta judicent. Quot sunt, quos in censurandis aliorum actionibus charitatis zelo motos fuisse credimus, quos tamen postea passionibus et proprii interesse promovendi studio agitados fuisse deprehendimus! RUPERT. ABBAS, l. VI, de *Tr. c. 4.*

Communiter docent Sacra Scriptura interpretes per Cham, qui a patre suo Noe maledictus fuit, præfigurari detractorem, utpote cui proprium est turpiores proximorum defectus detegere; sed observandum est, quot benedictionibus a patre cumulati fuerint, quamque servitiosos, omnique laude dignos probaverint duo alii fratres ejus Sem et Japhet, qui pallium imposuerunt humeris suis, et incidentes retrorsum operuerunt verenda patris sui, faciesque eorum aversæ erant, et patris virilia non viderunt; qui proinde in hac actione representantur illos, qui aliorum defectus et peccata audientes, suam a linguis maledicis aversionem ostendunt, defectusque auditos meliori, quo possunt, modo contegere et pa. iare conan-

tur, eadem cum charitate et compassione fraternæ excusando, et sub rigidi silentii velamine studiosissime abscondendo. *MANSI, disc. XVI, n. 2.*

Alia inter leges in Tabernaculi fabrica a Moysæ observandas, jussit ei Dominus, ut faceret lucernas septem cum emunctoriis suis, et vasa, ubi ea, quæ emuncta sunt, extinguantur, de auro mundissimo; quod idem præceptum in duobus libri Exodi capitibus latum reperio. Cur, obsecro, divina illa Majestas, quam adorant Dominiones, tremunt Potestates, regulas et decreta ferre voluit in præscribendis tantæ vilitatis rebus, quales lucernarum sunt emunctoria? Quoad sensum litteralem facilliter respondetur: Id ordinatum fuisse, ut non emuncta per Tabernaculum dispersa, ipsum sorditie et fetore inficerent. Ast cur aurum præscriptum fuit purissimum? Ad mysterium convelemus oportet. Apostolicus quidam sæculi nostri Prædicator astruit, fideles Ecclesiæ, præsertim autem Sacerdotes et Prælatos Ecclesiasticos lucernas esse debere, continuo ardentes et resplendentes charitate, atque exemplaritate vitæ, juxta illud Christi effatum: «Lucernæ ardentes in manibus vestris.» Ast quia nostra in nobis prædominante fragilitate, peccatorum multoties producimus myxos, qui lucernas nostras extinguunt et offuscant, non vult autem Deus, ut emuncta per terram dissipentur, templumque conspurent; id est, prohibet peccata proximorum publicari, scandalose diffundi, opprobriose divulgari; quid igitur? Purgari hujusmodi præcepit, et purissimo charitatis auro occultari; quia charitas operit multitudinem peccatorum. Idem *disc. IV, n. 7.*

DAMNUM.—Murmurantis adversum Moysen Mariæ insolentiam Deus lepra punivit: Et eque Mariæ apparuit candens lepra, quasi nix. Quare vindex Deus hanc specialiter ei infirmitatem inlinit, præ quæcumque alia? Doctissimus respondet Abulensis: Erat lepra, immundissima omnium plagarum, cum propter eam repellerentur homines de consortio aliorum. Voluit igitur Dominus hoc supplicii genere demonstrare, murmuratores conversatione hominum aliorum indignos esse. *ABUL. q. 6, n. 22, 10.*

Ingrati Hebræi foetentia ora sua multoties in murmurationes resolverunt contra Deum et Moysen, servum ejus in deserto. Nihilominus justitia Dei vindex nunquam eos, aut fulminum horrore, aut silvestrium fe-

rarum tyrannide, aut celestis alimenti quotidie depluentis penuria, sed ignitorum duntaxat serpentium morsibus punivit. Myxerium queritis, inquit Abulensis? Voluit Deus poenam æqualiter proportionari culpæ. Hebræi contra Deum murmurationis evomerant venenum, ideoque a serpentibus percuti debebant, qui virus portant sub lingua, quam ita describit S. Isidorus: Serpentina lingua tenuissima et trisulca, vibrans, atrii coloris, et si extrahas, prælonga. Ecce vobis vivum maledicæ linguæ prototypon. *MANSI, disc. VI, n. 2.*

Berchorius detractori invidiam semper associatam astruit, ideoque eum viperæ assimilat, quæ ante se, quam alios ferit; siquidem, priusquam alium mordet, viscera rodit genitricis suæ: Ita quoque detractor, inquit ille, prius se sauciat, quam feriat alios; quoniam præter mortalem propria conscientie plagam, insuper ab interna consumitur aliena prosperitatis invidia. Ideo de detractore, inquit hic auctor, potest intelligi commune hoc proverbium: Mus in pera, serpens in sinu, ignis in stupa, male remunerant hospites suos. *BEACONRUS v. Detractor.*

B. Clemens inter cætera, quæ ab ore S. Petri se didicisse fatetur, hoc modo scribit: Tria sunt genera homicidii, quæ pari poena plectuntur: interfectio fratrum, detractor, odium. De quo etiam Paulus dicit: «Si comeditis, et vos invicem mordetis, videte, ne ab invicem consumamini.» Comedit namque alter alterum, et quasi morsum in eo facit, quotiescumque aliquis aliquem male loquendo viliorum efficit. Unde necesse est, ubi ab invicem consumantur, poenis videlicet gehennalibus detrusi miserissime puniantur. Sic igitur is, qui alterum detrahendo comedit, consumitur ab eo, quem morsibus detractionis consumere gestit; nam cum ejus vitam per detractionem lacerat, semetipsum ante Judicem Deum condemnat. *S. ANS. de Simil. c. XIV, 6.*

Hedera Jonam obumbrans vix creverat, moxque a corrodentis vermibus livore devorata, emarcuit; ita quo magis proximi crescit virtus eo studiosius illam obscurare conatur invidus, quasi vermibus medullam devorat arboris, aut carnes meliores rodit, id est, melioribus majorique laude dignis detrahit operibus. Per hedera, inquit Hugo Cardinalis, quæ viret in hyme, significantur boni, qui gaudent in adversitate;

per vermem significantur detractores, qui corrodunt radicem, id est, pervertunt intentionem; et sic arere faciunt hedera, qui bonos quandoque cessare faciunt a bono. *HEGO CARD. in Luc. c. VI, 6.*

In montibus Doffrinensibus avis quedam arboris eujusdam summitati insidens, volubili motu suo tantillum e ramo excussit nivis, prolapsa de ramo in ramum, et tandem per rupes deorsum, ingentem paulatim effecit molem niveam, quæ in præcipitio ligna, saxa, terramque simul involvens, cum maximo impetu corruit deorsum, tandemque mobilis instar montis proruens castellum ad montium radicem situatum offendit, et oppressit. An non eodem omnino modo vel unicum subinde murmurationis verbum, adversus potentem, divitemque personam prolatum, privatas non modo inimicitias, sed et bella publica, immo familiarum (flens dico) immo civitatum et provinciarum suscitatur, promovet, perennat, exterminat? Unicus pro mille suffecerit testis S. Bernardinus iniquus: Qui bene considerat omnia mundi scelera, omnes iniquitates, et quasi omnes hereses, schismata, et impietates ex tertia lingua originem habent. O igitur lingua nequam, lingua tertia detractoris! O crudelitas infernalis! O impia odii et invidiæ proles! O pestifera lepra! Tu es, quæ discordias seminas, tu sola concules bonos, diffamas justos, paris scandala, testimonia falsa, perjuriam, occasiones iniquas multiplicare non cessas! Tu lingua seva punis insontes, inter conjuges scandala ponis, infamas viduas, defloras virgines, tu sacras Religiosas confundis! Tu rancores, tu jurgia, livores et iras, contentiones et contumelias, et rixas, et scissuras suscitare non cessas! Tu sola perditiones generas, incendia foves, homicidia patras! Tu fratricida, patricida, matricida, et cæteras crudelitates virulenta impietate committis! Tu sola federa frangis, in conjunctionibus occuparis, separas amicos, multiplicas inimicos! Tu sola dissipas civitates, destruis Regna, confoves tyrannias! Tu charitatem extinguis, deprimis justos, magnificas impios, fidem destruis, spem frangis, cæterasque virtutes impia crudelitate persequeris! Tu omnia scelera vivificas, et extollis. Quid plura? Tu Angelos in Dæmones convertisti, atque de celesti Regno in æterna supplicia deiecesti et profundasti; primosque parentes nostros, ac cum eis totum genus humanum de Paradiso deliciarum ad tempo-

rales, ad æternas miseras destinasti! *S. BERN. SEN. Sent. l. c. v.*

MISCELLANEA.

QUALITAS.—Dixerat olim Deus Moysi: Extende virgam tuam, et percutite pulverem terræ, et sint ciniphes in universa terra Ægypti. Super quæ verba Stephanus Ethnensis ait: Ciniphes animascula parva, sed inquieta, et acriter pungentia. Ciniphes autem sunt sermones detractorii, eruntque in hominibus et jumentis, in omni ordine, sexu, ætate, statu, inter opulentos et egenos, dominos ac servos hoc detractoris malum grassabitur; multi non blasphemii, sed pauci, immo vix ulli non detractores. *EXOD. VIII, XVI.*

De detractore recte cecinit Horatius:

Absentem qui tollit amicum;
Qui non defendit alio culpante; solutus
Qui captat risus hominum, famamque dicacis:
Fingere qui non visa potest, commissa tacere
Qui nequit; hic nigroset, hunc tu, Romane, caveo.
HORAT. l. Ser. Sat. IV.

In Exodo olim constituit Deus, ut essent in templo certi lebetes, in quos candelarum emunctiones projicerentur, ne tetro suo odore adstantium nares offenderent, sed in aqua mersæ protinus extinguerentur, quo præcepto voluit insinuate, detractionum felores mox ab audientibus extinguendos, ne alios offenderent, si ad eos quoque deferantur. *EXOD. XXXVIII.*

Sigismundus Imp. cum apud illum purpurati accusassent maledicentiam Germanicæ multitudine, quæ de suo Principe passim male loqueretur: An nobis grave videtur, inquit illos male loqui, cum nos male agamus? *ÆNEA SILVIUS, tom. II, de rebus Alph.*

Cum Joannes Abbas quondam interrogaret senem, quomodo anima habens propria vulnera non erubescit detrahare proximo suo? Respondit senex: Erat quidam homo pauper, habens uxores duas male vestitas et pene nudas. Qui cum ad nudinas vicinas navigare vellent, rogaverunt eum, ut simul irent. Eas ergo quia in publicum educere non audebat, utpote laceras, inclusit in dolium, et transtretavit. Circa meridiem una ex iis, populo recedente, advertens silentium exiliit, et reperit vestem curtam, vilem, rusticam, eaque se cooperuit, sicque audenter in publico incescit. Altera prospiciens e

dolio, eamque videns ait : Ecce stulta ista rusticana in tunica non erubescit. Cui maritus : O miraculum ! hæc utrumque confusionem suam cooperuit, tu vero undique lacera et nuda non erubescis culpæ vestitam vel nudare ? Ita est, omnis detractor, qui propria mala non videns aliena semper accusat. ROSWEID. in *Vitis PP.* l. vi.

Detractorum nota vox et gladius est, vox nisi ; cum dicunt : bonus esset, nisi hoc vel illud vitium haberet. Unde natum distichon :

Si nisi non esset, quam felix quilibet esset !
Sunt pauci visi, qui caruere nisi.

Detractionem vere comparat Marchantius caudæ Draconis Apocalyptici, quia, sicut ille sua hæc caudæ tertiam partem stellarum et celo traxit ; ita detractione majorem partem hominum in abyssum inferni secum præcipitat. MARCH. in *Horto Past. tr.* IV, lect. XVII, prop. 2.

Elephas, licet corpore et viribus emens, usque adeo lamen timet mures, ut, si vel solum illorum odorem senserit, timeat ; ita et summi quique viri coram detractoribus sibi timere non immerito debent. Ibidem.

DAMNUM. — Theocritus olim interrogatus, quæ essent immanissimæ feræ ? respondit : In montibus et silvis leones et ursos esse omnium ferarum ferocissimos, in oppidis vero et urbibus feneratorum et detractorum. ARIST. l. VII, anim. 4.

S. Augustinus detractorem corvo ex Arca a Noe emissio comparat, qui non est reversus ad Arcam, sed eadaveribus in diluvio natantibus adhesit ; virum bonum vero columbæ viridem ramum honestæ laudis et commendationis reportanti. S. AUG. l. XII, contra *Fasium*.

In Levitico, Deus scabiosos a sacrificio arceri voluit, quia nec tunc continere se potuissent, ne scaberent ; similes ergo scabiosis cum sint detractores, quid mirum, si a Dei ministerio removeantur ? LEV. XI. *Engelgr.* Dom. 8. post Pent. §. 2.

In obsidione Rhodi Andreas de Moraillo, Eques Lusitanus simulans se exoubias iustare, litteras, in urbem ejaculatus est telo alligatas ; sic detractores per suas sagittas detractionum ad quantumcumque vallata loca penetrant.

Festivum est, quod Poeta lusit, uno jaculo piscem in aquis, hirundinem in aere, et leporem in campis trajectum fuisse :

Transannem visus lepore est, contenditur arcens
Ocius, et celeri missa sagitta manu.
Fortis salit piscis, prognæ prætervolat, hærent
Tres uno in telo, piscis, hirundo, lepore.

Simile quid detractores faciunt tres uno sermone offendentes.

AXIOMATA.

Si decus est morum, ne cures verba malorum.

Murium pessimus, qui lingua rodit. BOCHLER. V. *detractio*.

Ita commune proverbium, teste Marchantio : In astrum nunquam digitum intende, id est, de magnatibus nihil temere loquere. Ita Pythagoras monebat. MARCHAN. II, lect. XVII, prop. II.

Quia, sicut recte dixit Isidorus Pelusiota, bona existimatione nihil est præstantius ac melius, ne Cresi thesauros quisquam cum ea comparaverit. Tales enim esse censemur, quales fama cujusque est ; huic aures, huic oculi intenduntur. Melius omnibus, quam singulis creditur ; singuli enim decipere et dici posse, nemo omnes neminem universi fefellerunt. FAB. conc. VI. in *Dom.* III. post. Pent. n. 3.

Hinc et Plautus.
Ut fama est homini, sic solet pecunia invenire.
Ego si bonam famam mihi servasse, sat ero dives.

Huic, quod morti tribuitur Symbolum : *Nemini parco* ; etiam detractorum proprium est ; quia fama difficulter ex integro restituitur. ISID. l. III, *epist.* XIV.

AUCTORES.

Joannes Busæus, in *Panario*, V. *Detractio*.
Hieremias Drexelius, in *Phœtonte*, c. XV, XVI, XVII et XVIII.

Jacobus Marchantius, in *Horto Pastorum*, tract. IV. lect. XXVII.

Henricus Engelgrave, in *Dom.* VIII, post *Pent.*

Matthias Faber, in *Opere trip.* in *Dom.* III. post *Pent.* conc. IV, v et VI. Item, in *Auctario* them. IV. in *Dom.* IV. post *Pascha*.

Jacobus Alvarez, tom. II, lib. II, c. VI, § 4.

Josephus Langius, in *Polyanthi* V. eod.

Antonius Dauroltius, c. III, tit. 124.

Josephus Mansi, in *Bibl. Mor.* tract. 24.

D E U S .

QUOD ESSENTIAM.

DEFINITIO. — Est substantia spiritualis, omnes perfectiones simpliciter simplices (id est, tales quas melius est habere, quam non habere) continens. S. Augustinus sic eum fusius descripsit : Deus vera et summa vita, in quo et a quo, et per quem bona sunt omnia, quæ bona sunt. Deus, a quo averti, cadere et in quem redire, reviviscere, et in quo habitare, vivere est. Deus, quem nemo amittit, nisi deceptus ; quem nemo querit, nisi admonitus ; quem nemo invenit, nisi purgatus. *In Soliloq.*

Immo et Plato eum agnovisse videtur, dum dixit : Deus est summum bonum, supra omnem substantiam omnemque naturam, quod cuncta expetunt, cum sit ipse plene perfectionis, et nullius indignus.

ATTRIBUTA. — Duplicis generis attributa ei conveniunt. 1. *Negativa*, qualia sunt esse incorporeum, increatum, infinitum, immensum, immutabilem, incomprehensibilem, invisibilem, ineffabilem, simplicem, indivisum, æternum, 2. *Positiva*, qualia sunt esse bonum, sapientem, omnipotentem, justum, misericordem.

TRINITAS PERSONARUM. — Tres reperiuntur in Deo Personalitates, Patris, Filii, et Spiritus Sancti, distinctæ quidem a se mutuo realiter, non autem a natura, æqualem gloriam et majestatem cœternam habentes, ita ut qualis est Pater, talis sit et Filius, et Spiritus Sanctus.

PROCESSIONES. — Duæ etiam *processiones* inveniuntur in Deo, per quarum priorem Filius a Patre generatur, mediante cognitione essentiae et rerum possibilium, ac proinde, quia vere est processio viventis a vivente, velut principio conjunctivo in similitudinem naturæ, generatio vocatur ; per posteriorem Spiritus Sanctus a Patre et Filio spiratur, et procedit mediante volitione seu amore mutuo Patris et Filii, unde spiratio passiva dicitur, cui ex parte Patris et Filii spiratio activa utriusque communis, realiter distincta, sicut et generationi passivæ Filii in Patre generatio activa seu Paternitas respondet. Et de his duabus processionibus intelligendum est, quod S. Athanasius in Symbolo dixit : Pater a nullo est factus, nec

creatus, nec genitus ; Filius a solo Patre non factus, nec creatus, sed genitus. Spiritus Sanctus a Patre et Filio non factus, nec creatus, nec genitus, sed procedens.

MISSIONES. — Missio Personarum divinarum est apparitio temporalis Personæ procedentis. Dividitur in visibilem, quæ est ad terminum visibilem, quomodo Filius missus est, ad naturam humanam assumendam ; et invisibilem, quæ fit interno et spirituali modo ; uti S. Spiritus missus est ad mentes nostras, charitate Dei replendas.

OPERATIONES. — Duplicis quoque generis operationes Deo conveniunt. 1. Internæ ; et hæc sunt intellectio et volitio. 2. Externæ ; et hæc sunt Angelus, Homo, Mundus, cœteræque creaturæ.

EX S. SCRIPTURA.

DEI EXISTENTIA. — Dixit Dominus ad Moysen : Ego sum, qui sum. EXOD. III. 14.

Deus qui fecit mundum, et omnia, quæ in eo sunt, hic coeli et terræ eum sit Dominus, non in manufactis templis habitat, nec manibus humanis colitur, indigens aliquo, cum ipse det omnibus vitam et inspirationem, et omnia. ACT. XVII. 24.

Hæc dicit Dominus, Rex Israel, Redemptor ejus, Dominus exercituum : Ego primus et ego novissimus, et absque me non est Deus. ISAAE XLV. 6.

UNITAS. — Videte quod ego sim solus, et non sit alius Deus præter me. DEUT. XXXII. 49.

Ego ipse sum ; ante me non est formatus Deus, et post me non erit. ISAAE XLIII. 10. Scito ergo hodie, et cogita in corde tuo quod Dominus ipse est Deus tuus in celo sursum, et in terra deorsum, et non sit alius. DEUT. IV. 39.

PERFECTIO. — Ego ostendam omne bonum tibi. EXOD. XXXIII. 19.

Magnus Dominus, et laudabilis nimis ; et magnitudinis ejus non est finis. PS. XIX. 13.

Ecce gentes quasi stilla situlae, et quasi momentum stateræ reputatæ sunt ; ecce insule quasi pulvis exiguus. ISAAE XL. 15.

Multa dicemus, et deficiemus in verbis ; consummatio autem sermonum ipse est in omnibus. Glorificantes Dominum, quantumcumque poteritis, supervalebit adhuc, et